

זה הזמן

יו"ל ע"י 'עזרם ומגנים'

מעריך הסברה ותמיכה בנושא הגיוס לצבא בהכוננת גדולי ישראל
בראשות מרן ראש הישיבה הגאון רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א

עזרם ומגנים | מעריך הסברה ותמיכה בנושא הגיוס לצבא
מייל: e025000110@gmail.com | טל': 02.5000-110

זה הזמן לבו ברה

מרן ראש הישיבה הגאון רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א

דעת תורה ואמונת חכמים

אחד היסודות העיקריים שהעמידו את קיומנו של עם ישראל במשך הדורות, הוא אמונת חכמים והמושג 'דעת תורה'. היה פשוט וברור תמיד, שהנהגת כלל ישראל נמסרה לגדולי תורה שדעתם דעת תורה. לא כל אחד מבין, ולא כל אדם יכול ויביע דעה או יתערב בנושאים הנוגעים לכך, אלא הדברים מתנהלים ונקבעים בכוח מיוחד של דעת תורה.

אולם לדאבונו, עקב גורמים שונים, המושג הזה התערער מאוד בשנים האחרונות. נוצר שיבוש גדול בעצם ההבנה מהי דעת תורה וכוח ההנהגה בעם ישראל - מציאות המובילה לחורבן נורא.

אנשים מסתכלים על כל הנעשה בצורה מאוד רדודה, שופטים כל דבר בראייתם השטחית, ומותחים ביקורת על מה שלא נראה הגון בעיניהם. הדבר מגיע עד כדי מחשבה, שהכרעות והוראות ציבוריות נובעות מחשבות פוליטיים חסרי ערך, חלילה. בדברים הבאים נעמוד על התפיסות המוטעות שגרמו לכל המצב הקיים כיום, על ההבנה הנכונה מהי דעת תורה, ומי ראוי להורות בה.

היסוד הבסיסי שמעמיד את הנושא 'דעת תורה' הוא, שכל הדברים המתרחשים אתנו הם בעצם

חלק בלתי נפרד מן התורה הקדושה. אין אלו מאורעות היסטוריים או פוליטיים חסרי תוכן - כפי הנראה במבט שטחי, אלא כל דבר שקורה יש לו שורש ומקור בתורה, ודרך נכונה לראותו במבט של תורה. וכידוע בשם הגר"א, שכל מה שמתרחש ושעתיד להתרחש בעולם, רמזו בתורה בפרשת בראשית ובפרשת האזינו. זהו היסוד הראשון והבסיסי, להבין ולראות שכל הבריאה וכל המתרחש בה, הוא אמצעי לקיום רצון ה', שזה תכלית הכל, ולכל דבר ודבר יש מקום ושורש בתורה כיצד להבין ולדון.

בכל הנוגע לקיום רצון ה', אנו רגילים לחשוב במונחים של איסור והיתר והלכות פסוקות. או שהפעולה אסורה או שהיא מותרת. הלכות קיום המצוות נקבעו כולן בשלחן ערוך; כיצד מניחים תפילין, מה נחשב לחילול שבת ואיך יעמדו דפנות הסוכה. אך מעבר לכך, עניינים שאינם מוגדרים בהלכה, אינם אלא 'דברי רשות', בהם אין הוראה מן התורה כיצד לנהוג. כל אחד יעשה כרצונו, לכאורה. אולם מחשבה זו היא טעות יסודית, וכבר מבואר בספר חובות הלבבות (בהקדמת הספר) שאין תנועה שיהודי עושה שאין עליה מקום בתורה כיצד לדון, וכל התנהלות החיים צריכה להיות על פי התורה.

<< המשך בעמ' 3

18 לזהות זהות חיים

שיש בהם
דב בן דוד

16 לדעת מה זה ועל מה זה?
נל מכחישי הזהות
ודורשי השוויון

ע"פ שיחת הרה"ג ר' רפאל גרינמן

09 הטו אזניכם
סתירת
זקנים - בנין

הרב מאיר ישראלזון

08 פה פעור
אש יצאה
מחשבונ

הרב צבי ינגרנטן

04 לבבו יבין
המלחמה
הראשונה

הגאון רבי נתן רוטמן

02 בשער
מי(י)הו
יהודי

דבר העורך

בדברי ימיה של המדינה היהודית צרוב נידון משפט מייגע שעבר תהפוכות שינויים ופסיקות. עצם העמדת הנושא כנידון הדורש דיון שיקול והכרעה, מצביע על מידת היציבות של יסודות המדינה. אולי זה יישמע מוזר אבל נושא הוויכוח הוא - הגדרת הזהות של מדינת ישראל. כלומר: מי אנחנו? שאלת זהות בסיסית, שתשובתה התגבשה במשך עשרות שנים ועדיין שנויה במחלוקת.

הקמת המדינה מתוארכת ליום ששי ה' באייר תש"ח, ובו עמד ב"ג בראש מועצה שהורכבה מאישי ציבור והקריא הצהרה ובה ניסו המשתתפים להגדיר את המדינה המגיחה לאוויר העולם. הצהרה זו כונתה לאחמ"כ מגילת העצמאות ונחתמה באותו מעמד ע"י הנוכחים וכך 'נולדה' המדינה.

המתעניינים בהיסטוריה יודעים כי לנוסח שהתקבל קדמו מספר גרסאות שנכתבו בחמש טיוטות שונות המשקפות את המחלוקות על אופייה של המדינה שבדרך, ומהן נגזר הנוסח הסופי. אולם הנחת יסוד אחת לא נמחקה ולא שונתה בכל אותן טיוטות השמורות עד היום בארכיון המדינה, ומופיעה בבירור במגילת העצמאות זה לשונה - "אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל".

לאמור: מדינת ישראל הוקמה על ידי יהודים להיות בית יהודי

לכל היהודים והיא מדינה יהודית. מכוח הגדרה זו נחקקו חוקים רבים כדוגמת חוק השבות המקנה זכות לכל יהודי בעולם לעלות לארץ ישראל ולהתאזרח במדינה, ועוד. חד משמע? לא כל כך.

במהלך השנים עם התעוררותן של דילמות מורכבות ביחס המדינה לנושאים מסוימים, התברר שלא תמיד עולה הגדרת המדינה כ'יהודית' בקנה אחד עם אופייה החילוני-ליברלי. משפטנים נדרשו לסוגיה, ולאחר עשרות שנים עם חקיקת חוק "כבוד האדם וחירותו" נוספה הגדרה יסודית בשורת הכותרת של מדינת ישראל ומני אז היא "מדינה יהודית-דמוקרטית". גם בזאת לא תמו תלאותיה של זהות המדינה, אלא מעת לעת מתחדשות תהיות סביב הצוותא של שתי ההגדרות, המתגוששות ונלחמות על העליונות של זו על זו.

על פניו, על אף שהוסכם להוסיף את ה'דמוקרטית' להגדרת המדינה, לא חל שינוי מהותי במהותה של המדינה. 'דמוקרטיה' אינה אלא שיטת שילטון המאפיינת ממשל מודרני הדוגל בחופש הפרט, ואינה משנה את אופייה וצורתה של האומה. האומה הצרפתית על מנהגיה וההווי הייחודי המאפיין אותה, לא איבדה את דמותה ואת זהותה בעקבות הדמוקרטיה הנהוגה בה. הגם שהמתירנות שהדמוקרטיה נושאת עימה, משפיעה על צביון המדינה ועל חוקיה, אך ערכיה סמליה וייחודיותו של העם אינם מתנגשים חזיתית עם היותה מדינה דמוקרטית.

אליבא דאמת, מדינה יהודית יכולה ואולי מחויבת להתנהל ע"פ רצון העם. על אף שהדמוקרטיה עשויה להתנגש עם המדינה היהודית, אין בה מרכיב המגדיר את זהותה של המדינה ואת ייחודיותו של העם. צורת הניהול הדמוקרטית אינה סותרת את מציאותה כמדינה יהודית.

לעומת זאת, כוונת המחוקק בהוספת המונח המרשים 'דמוקרטיה' לשורת הכותרת של המדינה, אינה לשיטת הממשל הנהוגה בארץ, אלא להסוות החדרת רעיונות פרוגרסיביים מיובאים מחוץ, אל ליבת הזהות היהודית והפרכתה למדינה הדוגלת בחופש לשם חופש - קרי פורקן יצרים ללא גבולות כנהוג במדינת תל אביב. נושאי דגל החילוניות מנסחים בחסות הדמוקרטיה עקרונות יסודיים מחייבים המגדירים מושגי יסוד מחדש, בניגוד גמור לרצונו

של רוב העם שאינו מעונין לחתוך ולהתנתק משורשיו ומזהותו.

הניסיונות לצייר ולתאר את המדינה בצורה מסוימת שלא תושפע מנושאי דגל הזהות האמיתית לא צלחו, המדינה היתה וגם תישאר זהות יהודית. אזרחי המדינה אינם אלא יהודים שהורחקו משרשם ומכור מחצבתם, וככל שעובר הזמן, הם תוהים על הראשונות ומגלים את המורשת האמיתית הצרובה בנשמתם - תורה ציוה לנו משה, מורשה קהילת יעקב - ומבקשים לממש את התקווה האמיתית בת שנות אלפיים של אלפי בני ישראל כל הדורות, להיות עם השם בארצו.

נוסיף ונדייק את ההגדרה העצמית שלנו בדיוק נחוץ ומשמעותי.

היהדות המקורית, אינה רק 'זהות' אלא היא גם ובעיקר - 'מהות'. 'זהות' עונה על שאלת 'מי', 'מהות' עונה על שאלת 'מה', אולם ישנה הנחת יסוד הקודמת לשאלות אלו.

האדם אינו אינדיבידואל המתהלך לעצמו בתוך חלל העולם, חווה חוויות ומשתנה לפי מזג האוויר ומצב הרוח, אלא הוא חלק ופרט בתוך המציאות הרחבה של כל היקום והבריאה, שהכין ופעל הבורא, וממשיך להשגיח ולהוביל לתכלית גדולה לאין שיעור מאשר המימדים המצומצמים של האדם הפרטי.

שאלת הזהות מבקשת לידע 'מי אתה' בכדי להכיר את סממני החיצוניים ואת השתייכותך לעם ולתרבות מסוימת. 'זהות' מבטאת את הקו הכללי של הסביבה, הערכים ודפוסי החיים שאליהם האדם משתייך ולאורם הוא גדל וחי את מאה ועשרים שנותיו. שייכות זו משפיעה על אופיו ועל מהלך חייו של האדם בעולמו אולם אינה נוגעת בעצמותו של האדם ולא בתפקידו במרחב העולמי אע"פ שיש לה ביטוי חיצוני ברור עד שהרואה יאמר 'כי הוא זה'. בעולם הרחב, ניתן להתנתק מזהות לאומית בתוך דור או שנים.

לעומתה, ה'מהות' מבטאת את השייכות הפנימית של האדם לעצם מציאותו, ועומדת כיסוד איתן לזהותו. שאלת המהות תובעת הגדרה עמוקה יותר - 'מה

זה הדרכך - לכו בה / המושג

הכרעה של דעת תורה, בהן כל אחד שהוא בגדר תלמיד חכם שיש בו דעה, ראוי להורות ולהכריע. אולם כשם שיש 'דעת תורה' בנוגע לכל שאלה בחייו הפרטיים של האדם, כך יש 'דעת תורה' מיוחדת להכריע בעניינים הציבוריים של כלל ישראל. גם בעניינים אלו אין 'שולחן ערוך' מפורש כיצד לנהוג בכל מצב, אלא כל מקרה ומקרה ואף כל דור ודור נידון לפי עניינו בשעתו. בכל דור ישנם מצבים וניסיונות אחרים שלא היו בדורות שקדמו לו, וכאן דרוש הכוח של 'דעת תורה' להכריע בעניינים אלו.

וכפי שבענייני החיים של הפרט ישנו מושג 'תלמיד חכם שיש בו דעה', כמו"כ יש 'דעת תורה' מיוחדת כיצד להנהיג את הדור על פי התורה. אבל בשונה מהכרעה רגילה של דעת תורה, בעניינים הנוגעים לכלל ישראל לא די בתלמיד חכם שיש בו דעה, והיכולת לדון ולהורות בהם נתונה אך ורק ליחיד סגולה השייכים להנהגת הכלל, אשר אותם שתל הקב"ה בכל דור ודור. זהו חלק בתורה שאינו לפי השכל האנושי ולא נמסר לכל אחד, ובו אנו מצווים על אמונת חכמים.

החורבן העצום שיש בתקופה האחרונה הוא שהתערער היסוד הפשוט הזה. רואים כל דבר במבט של פוליטיקה ולא של דעת תורה, ואברכים ואף בחורים צעירים חושבים שמבינים כיצד צריכים לדון ולהכריע בכל דבר וענין. זוהי טעות חמורה ביותר המעוותת את כל המושג של דעת תורה שהיה פשוט וברור מאז ומעולם, ומסכנת את עתידו של עם ישראל!

בפרט בדורנו, דור של 'חוצפה יסגא', מוטל עלינו להתרומם, לא לראות הכל במבט של פוליטיקה וחשבונות קטנים ושטחיים, אלא לנסות להעלות את עצמנו ולראות כל דבר ממבט גבוה - להיות 'תלמידי חכמים שיש בהם דעה'. ובאמת מי שמתרומם מן הקטנות, רואה דברים רבים בצורה בהירה, וממילא מסתלקות ממנו תמיהות רבות מעיקרן, ששורשן ממחשבות קטנות ושטחיות, והלואי ונזכה להתרומם ולחיות על פי דעת תורה, ומלאה הארץ דעה את ה'.

אלא, המושג דברי רשות, והסיבה שלא נקבעו בהם הלכות ברורות, לפי שהנהגתם תלויה בנתונים הקיימים ויכולה להשתנות ממקרה למקרה, מאדם לאדם ומדור לדור. הדבר תלוי בסוג הניסיון, בדרגת האדם ועוד. בדברים אלו כאמור ההלכות אינן פסוקות מראש, ובכדי לנהוג בהם בצורה נכונה ולקיים גם בהם את רצון ה', צריכים הכרעה של 'דעת תורה', בכל מקרה לגופו.

זהו שנאמר בפסוק: "בכל דרכיך דעה", שבכל מעשה שהאדם עושה צריכים את כוח הדעת כיצד לנהוג בו על פי רצון ה'.

ואולם, בכדי להכריע ולהורות בעניינים אלו ולדעת מה רצון ה' בכל מצב, צריכים את כוח הדעת שזוכים לו על ידי עמל התורה. זהו המושג 'תלמיד חכם שיש בו דעה', שהוא קיבל את כוח הדעת מהתורה ויכול להורות בעניינים של 'בכל דרכיך דעה'.

תלמיד חכם שיש בו דעה, הוא זה שעמל בתורה בצורה נכונה, ויראת ה' היא אוצרו, עד ששכלו התאחד עם התורה. ממקום זה הוא רואה את כל הבריאה במבט של תורה, כלומר, שכל דבר שמתרחש יש לו מקום ושורש בתורה, וכל שאלה שמתעוררת היא בעצם שאלה של 'דעת תורה'. תלמיד חכם זה, שכלו הוא 'שכל זך', ובכוחו לדעת מה רצון ה' אף בעניינים עליהם אין פסקי הלכה קבועים.

נמצא שכל המאורעות המתרחשים בעולם יש להם מקום בתורה. אבל בעין פשוטה אדם רואה רק עולם חיצוני; מאורעות היסטוריים ופוליטיים, וכל מיני 'דברי רשות'. היכולת לראות שכל הנעשה הוא דברי תורה ממש, איך הקב"ה מנהיג את העולם, וכיצד להכריע את השאלות העולות בכל מקרה ומקרה על פי התורה, זהו הענין של דעת תורה. כוח מיוחד שזוכים לו תלמידי חכמים שיש בהם דעה.

הן אמנם, כל האמור נוגע לשאלות רגילות המצריכות

אתה. מהי ההגדרה העצמית שלך, מה מקומך בעולם הזה כנבדל בעל תפקיד ושליחות ומתן שאיפותיך הטבעיות הנובעות מנשמת חיך. המהות כוללת את היעד הפרטי בעולמך שלך המשתלב בתכלית הכללית אליה נוסע העולם כולו, היא זורמת בעורקיך ותמשיך דרכך הלאה לצאצאייך.

הכותרת 'יהודי' עונה בדיוק רב על שאלת המהות ומעניקה משמעות אמינית ונצחית לזהות הציבורית היהודית ולכל יחיד המהווה אבר מאבריה. מעתה, איננו משותפים רק בזהות מדינית וברוח לאומית אחידה, אלא במהות פנימית של שליחות ואחווה עליהם באנו לעולם.

לכשנתבונן מהיכן נובעת החיות התוססת והפעילה של הזהות היהודית המשפיעה ומקרינה לכל שכבות העם במעגלים קרובים ורחוקים, נמצא אותה במקום מאד מסוים. תלמידי חכמים מרכיבים שלום בעולם. תלמיד חכם הוא איש של צורה המביע ומייצג את המהות היהודית המתוארת בלשון הרמב"ם "אומה היודעת את השם" בעצם מציאותו ובכוח תורתו המנחה את דרכיו. כמוהו, נושאים תלמידיו ותלמידי תלמידיו את הרוח הזאת בקרבם, המשקפת את צורת החיים היהודיים, וממנה ישקו כל העדרים.

מקום גידולו ווינקתו של תלמיד חכם, בערוגה של עולם הישיבות. אמנם, בפניו בן ישיבה מוטלת הבחירה אם הוא מסתפק בזהות ציבורית של 'בן ישיבה' המתבטאת רק בצורת לבוש, שפה וסגנון חברתי, או שהוא מאמץ לעצמו זהות ישיבתית הנשאבת ממהותו כבן בעלת עבר עשיר ועתיד מזהיר של התפתחות וצמיחה של כוחותיו לשליחותו ותפקידו בעולמו. בן ישיבה חי במודעות רחבה לאישיותו, שמלבד פריחתו הרוחנית האישית והישגיו בתורה ובקנייניה בשנותיו בישיבה, הוא גם נושא את הגן היהודי עבור הכלל. אחריותו להיות תואם לזהותו ולמהותו שלו ושל צאצאיו, ושל כלל בני אברהם יצחק ויעקב הנאותים לאורו.

המלחמה הראשונה

המסלול של החילוניות המתפתחת

החל מהתקופה המכונה ע"י ההיסטוריונים 'העת החדשה', השתנה המצב של עם ישראל, האמנציפציה (שוויון זכויות) ושאר ההסכמות שנתקבלו ע"י האומות לפני כמאתיים שנה, שינו את מצבם של היהודים שיצאו מחומות הגטו ונחשפו אל העולם הגויי שבחוץ, והחלה תופעה של התחלנות בעם ישראל. בהמשך, עם ייסוד התנועה הציונית החילונית שעשתה שמות בנוער היהודי, התרחבה התופעה והביאה לחילון נרחב של צעירים בתקופה שבין שתי מלחמות העולם.

כיום מסלול התנועה הזאת ממשיך ומתפתח, ובמקביל לו חלו שינויים נוספים בעולם היהודי שיש לתת עליהם את הדעת.

המסלול הראשון הוא המסלול של תנועת החילוניות וההתבוללות, שמניעה את הרצון להיות ככל הגויים. מסלול זה עבר כמה וכמה תנועות לפי התהפוכות של הגויים עצמם שמשתנים ויורדים כל העת. בזמן שהאידיאל של הלאומיות היה חזק ובעל משיכה רבה אצל הגויים, הלכו אחריהם גם היהודים החילוניים וקידשו את הלאום היהודי ואת הרעיונות הציוניים כהנושא

המהפכה האירופית, לא קיבלו את הדרך הקיצונית של תנועות השלטון, והמלחמה נגד היהדות נערכה בהסתרה ולא נתפרסמה באותה תקופה.

לצערינו הרב, הרעיון החילוני המשיך והידרדר והוסיף להקצין, ועד היום הקבוצה החילונית השיטתית השולטת ברוב המערכות כאן בארץ, היא אנטי-יהודית ממש. התנועה הזאת רוצה ופועלת לקחות את עם ישראל לכיוון אחר, ומנסה לתת צורה אחרת לעם היהודי, שיהיה עם ככל הגויים. המציאות היא שיהודים שמנסים להתנתק מהיהדות ולבולל את עצמם בין האומות, עושים זאת באדיקות ובפנאטיות ומאמצים את הרעיונות הזרים בקיצוניות-על, יותר מהגויים עצמם. הסיבה לקיצוניות זו היא התנגדות פנימית של הטבע השורשי של כל יהודי לאיבוד הזהות העצמית שלו ולהתנתקות מהעבר שלו, שכנגדה יוצאים נושאי דגל החילוניות להילחם בקיצוניות.

לכן, כאשר הם מזהים בעם כיוונים של חיפוש דרך ושיבה לשורשים, הם מרגישים צורך לחדש את המלחמה כנגד היהדות האוטנטית. בעקבות האסון הנורא שקרה בשמחת תורה והמלחמה שלאחר מכן, העם משנה כיוון ונעשה יותר יהודי, כתוצאה מכך מתגברת ההקצנה

המרכזי והעיקרי. בהמשך וגם כיום, השתלט הרעיון הליברלי והפרוגרסיבי על החילוניות העולמית, ואותם אלו שרוצים תמיד ללכת עם הגויים, אימצו לעצמם את השיטות והדרכים הללו.

הרעיון הולך ומקצין ומשנה את הזהות של הקבוצות החילוניות, הן מבחינת האידיאולוגיות הגויות עצמן, הן מצד ההתדרדרות המתגברת והולכת בעולם, והן מצד הנתק והריחוק של האנשים מהמקור היהודי ומהיסודות היהודיים שלהם.

בדור הראשונים של התייסדות הציונות ואח"כ בהקמת המדינה, החילוניות היתה מיליטנטית ואגרסיבית ונלחמה ביהדות השורשית בתוקף, אולם הרקע של הזהות היהודית היה נוכח וקיים עם הערכים והזיכרונות מבית אבא, ועוצמת הרקע הזה השפיעה רבות על כל העם היהודי. אי לכך גם אלו שביצעו העברה על הדת בקיבוצים בחסות השלטון וניסו להתנתק בכוח מהעבר היהודי ע"י אימוץ הרעיונות הקומוניסטיים ושיטות דומות, היו תחת מורא כלשהו שלא לחתוך את כל המושגים עליהם גדלו אל מול הציבור הכללי. החילוני הפשוט, וכ"ש העולים מעדות המזרח שלא עברו את כל

הקמת הישיבות - מלחמת הקיום של היהדות

מלחמת הקיום המוקדמת של היהדות מול החילוניות, נותנת את המשמעות למלחמה הנוספת להצלת נפשות במציאות שבה אנו חיים, אינו יכולים להיות שותפים במלחמה מול האויבים, כיון שהדרך והמסלול של המלחמה על הקיום היהודי, עוברת בכך שאנשים גדלים מסביב למרכזי היהדות הגדולים של הישיבות. הישיבות מעמידות את מלחמת הקיום הראשונית של העם היהודי, כשהן נושאות בשורה יסודית לחינוך כי תורת השם - היינו ההכוונה שהקב"ה כיוון ולימד את עם ישראל - תופסת מקום עיקרי בחיים ובמושגים, דבר השם הוא הדבר המרכזי בחיים, והוא המכוון את כל אורחות החיים.

בדורינו, התפקיד העיקרי שלנו להרבות קידוש השם כמו שגדולי ישראל בדור האחרון חזרו ואמרו שוב ושוב. קיום הישיבות מגדיר את מהותו של עם ישראל, ומנחה את דרכם של כל העם החונים במעגלים ומושפעים ממרכזי התורה עד למקומות הרחוקים ביותר, הוא קידוש השם הגדול ביותר. האחריות שלנו היא כלפי כל העם כמו שכתב מרן הגרא"מ שך זצ"ל במכתביו לחשוב גם על המון העם שבשדות, ועל העתיד של ילדיהם.

אין דרך להתמודד במלחמה כנגד החילוניות בלי המציאות של הישיבות ושל עולם התורה. מסיבה זו לומדים כל הצעירים בישיבות, שלא כנהוג בעבר קודם מלחמת העולם הראשונה, שרק מי שרצה ללמוד תורה הגיע ללמוד בישיבה. הישיבות מעמידות מרכז חזק של קיום יהודי שכל אדם מישראל יכול להשתייך אליו בכל מצב, וככל שמגדלים ומחזקים את הישיבות כך המציאות של היהדות קיימת ומתחזקת, ומתווסף כוח בעם ישראל לעמוד כנגד מלחמת החילוניות.

מסקנה זאת אינה שייכת רק לבעלי השקפה השוללת את המדינה, אלא אפי' אלו הקרויים חרד"ל, הבינו שאם הם רוצים לשמור את ילדיהם ולהמשיך את הקיום של עם ישראל, עליהם להקים ישיבות שבהם לא מתגייסים עד

החובות הציבוריות הגשמיות, היא מלחמה מהותית, קיומית, על היותנו עם השם. אם נבוא לדון בגדרי ההלכה אם מלחמת פיקוח-נפש כנגד החמאס קודמת למלחמה כנגד החילוניות שקמה על העם היהודי, פשוט מכמה צדדים שהמלחמה על החילוניות קודמת למלחמת פיקוח נפש, היות והם אויבי הקיום היהודי.

היעוד של כלל ישראל מפורש בתורה - "ונקדשתי בתוך בני ישראל" ומחויבים למסור על כך את הנפש. הגם שאין דבר העומד בפני פיקוח נפש, אולם הקיום של היהדות עצמה תלוי בשמירת צורתם של ישראל שיהיו מקדשי השם, וקודם במהותו לקיום הנפשות של כלל ישראל. אין סיבה והצדקה להילחם רק למען ההגדרה העצמית של היהודי בארץ ישראל בדומה לשאר לאומים, כיון שאין זה הדגל הנכון של הלאום היהודי. הלאום היהודי ללא היהדות אינו לאום כלל וכלל. הזהות היהודית נשענת על מציאות הברית של עם ישראל עם הקב"ה, וקיום הזהות הזאת קודמת למציאותם בארץ ישראל והיא היא מציאות העם היהודי בכלל.

היכל ישיבת אביעזר - וולסון

של החילוניות והם נלחמים בכל הכלים שברשותם כנגד לומדי התורה ושומרי המצוות שלא יחזירו את המדינה לצורתה היהודית.

זהו הכיוון של התנועה החילונית המסכן את קיומו של העם היהודי. כנגדו הוקמו הישיבות הקדושות במאמץ רב ובהשקעה כבירה של חכמי ישראל, והם המענה להמשך קיום התורה והיהדות בישראל כנגד החילוניות המודרנית. לומדי התורה בישיבות ובכוללים ההולכים בדרכם של גדולי הדורות, שומרים על הזהות היהודית והם המצפן המדריך ומנווט את דרכו של העם כולו לעמוד תחת הדגל של צורת יהודי שחי סביב התורה ומחנך את עצמו ואת ילדיו בדרכה של תורה.

המלחמה הקודמת למלחמת הצלה ונפשות

המסלול הנוסף אותו סללה ההשגחה העליונה, הביא את רבבות עמך בית ישראל לארץ הקודש, וכאן הוא עיקר מקום התורה בישראל. החיים בארץ ישראל מלאים בסכנות מפני האויבים הרבים מסביב, כלל הציבור - ואנו בתוכם - נתונים בהתמודדות מול הסכנות ובס"ד במשך שנות הישוב היהודי בארץ ישראל זכינו פעמים רבות לניסים רבים. צרכי ההגנה מפני האויבים עוררו כלפינו תביעה לשאת בעול ההגנה של עם ישראל, ועלינו להשיב דבר בענין זה.

למענה נכון עלינו לראות את המציאות של כלל ישראל במבט רחב יותר. הגם שהצרכים הציבוריים של עם ישראל גדלו, אין להצטמצם ולראות רק את הצורך במישור הבטחוני, אלא הצורך הציבורי של כלל ישראל לשמור על היהדות כצורתה, גדל והתרחב אף הוא עד מאד. במישור הזה אנו עומדים כנגד האויבת היותר משמעותית של עם ישראל - החילוניות.

החילוניות עוינת את העם היהודי ומסכנת את הקיום ואת ההמשכיות של העם היהודי, בערעור שהיא מערערת על היותנו עם השם, ולכן המלחמה הקודמת שלנו, לפני

אחרי שמגיעים לבגרות ולאחר כמה שנות אברכות בגיל 26-27.

התועלת של עולם הישיבות לעמלי תורה ולכל הנספחים אליהם

יש להוסיף כי הצורה והבסיס של היהדות כיום תלויה בהנהגה שהנהיגו גדולי הדורות שבגיל ההתחנכות של הבחורים, גיל הצמיחה ובניין החיים יהיו דבוקים בתורה ועסוקים בעלייה במקסימום האפשרי, וזה יהיה עיקר עסקם והתעניינותם כל שנות ההתבגרות. צורת ההתפתחות של אדם מישראל אינה אלא במסגרת הישיבות, וגם אלו שאינם דבוקים בלימוד כל הזמן, מ"מ הם נספחים ומצטרפים לאווירה ולהווי שבו עניין החיים הוא עסק התורה, והם חיים וגדלים במסגרת האקלים והתרבות היהודית שבה ההגדרות של הזהות היהודית - הזהות התורנית, ברורות וישירות.

הגם שהבטלה פסולה מאוד והשפעתה אינה טובה לאדם, וכאשר בחור אינו מנצל את זמנו בישיבה הוא יורד מדרגתו הרוחנית, מכל מקום יש חשיבות עליונה למסגרת שבתוכה הוא נמצא. הישיבה אינה רק מסגרת לימודית אלא - במטבע הלשון 'שלהם' - הישיבה היא המסגרת הלאומית שנושאת בתוכה את השקפת הלאום. בישיבה בחור תופס את הזהות שלו כיהודי השייך לדביקות בהשם ובתורה, ועל הסקאלה הזאת הוא בוחן ומגדיר את עצמו - אם הוא חלש או חזק, חרוץ או עצלן וכדומה. אולם ההגדרה של הזהות עצמה היא הזהות התורנית היהודית.

הנעדרים מהישיבות - משתמטים מהתפקיד העיקרי

ממילא, כיון שהמלחמה העיקרית המוטלת על עם ישראל היא על המציאות שלו ועל הזהות שלו, ואת התפקיד הזה נטלו הישיבות על עצמם, כל מי שנעדר משם משתמט מהתפקיד העיקרי שלו כיהודי. אדרבה, יש חוסר שוויון בנטל של החילוניים וגם של המסורתיים שבאמצע בצורה משמעותית מאוד, שאינם לוקחים

חלק במאמץ המלחמתי להחזיק את היהדות.

ציבור אנשי ה'מזרחי' שעסוקים בשילובים, ומושפעים גם מישיבות וגם מהצבא, הבינו שגם הם מצליחים לשרוד מבחינה רוחנית, אין זה אלא מכוח החיבור לעולם התורה. אין אפשרות להגיע לבניין של תורה ולהחזיק את אלה שנמצאים באיזשהו מקום באמצע, בלי להקים ישיבות כדוגמת הישיבות החרדיות אעפ"כ פשיטא שגם אלו שמצליחים לשרוד בתוך הסביבה, בוודאי אינם יכולים לשמש כבסיס במלחמה כנגד החילוניות. אם לא יישענו על עולם התורה, יהיו הם ובניהם טרף קל מאוד לחילוניות.

זאת הסיבה שאיננו מעלים כלל כאפשרות לחשוב ולמצוא כיצד נוכל להשתלב עם השירות הצבאי, כיון שכחלק מהמלחמה שלנו יש לנו עניין חשוב להדגיש, שהגיוס לצבא אינו יכול לקיים אותנו כיהודים. ההדגשה השיטתית שלנו היא שאיננו רואים כלל אפשרות להשתלב במערך הצבאי, מאחר וזאת התעלמות מחשיבות התפקיד שלנו. אם לא נתעסק בהקמת הישיבות והעצמתן והוסיף עוד כהנה וכהנה, אנו מועלים בתפקיד העיקרי שלנו.

הקלקול היסודי של הצבא שנוהג כמוסד חינוכי ומשפיע

הדברים האמורים נכונים לגבי שירות צבאי בכל צורה שתהיה, גם אם הצבא אינו מוסד חילוני בעל השפעה חינוכית. ההחמצה של שנות הישיבה בגיל ההתפתחות וההתבגרות של בחור, קריטית לקיום היהודי שלו, ואין לאף בחור חובה למסור את שנות נעוריו שבהם הוא מעצב את כל חייו, ולחיות במנותק ממרכזי התורה. אולם המציאות של הצבא כיום שונה לדמרי זהו שלב חמור הרבה יותר.

יש קולות של אנשים שסבורים שאדם שיוצא לעסוק לפרנסתו אחרי שנות הלימוד בישיבה, יכול לעבור דרך יחידות צבאיות ייעודיות, ולהימנע בכך מסנקציות

ושאר קשיים וכמובן תועלת כלכלית, ובכך ימלא גם את החובות שלו לקהילה. ראשית, פשוט שהשירות באפיקים כלכליים אינו שייך כלל לצורכי המלחמה של הצבא, אולם גם בשירות שיש בו סיוע למאמץ המלחמתי, ישנה נקודה מאוד משמעותית שצריך לדעת ולקחת בחשבון.

לא מספיק ידוע עד כמה המוסד הצבאי בכל ההתנהלות שלו, נוהג כמוסד חינוכי הפועל עם השפעה חזקה על כל מי שנמנה על שורותיו. סגנון העבודה והאווירה תחת הרשות הצבאית אינו דומה כלל לסגנון העבודה במקומות אזרחיים. לצבא יש צורה וייחודיות שמטביעים את האופי החילוני בחוזק ובעוצמה.

כך שמעתי מכמה אנשים שהצטרפו לצבא בגיל מבוגר אחרי החתונה, ותיארו את המרחק והניגוד הקיצוני בין צורת החיים של שומר תורה ומצוות לבין האווירה וההתנהלות במסגרת הצבא. סיפר לי אחד מהם שנתפס כעריק, ובליט ברירה הסכים לשרת בצבא, והצבא הרגיש שבאו לקראתו באופן מיוחד עד שהמפקד שלו אמר - אחרי כל מה שעשינו למענך, מה תאמר למי שישאל אותך אם כדאי להגיע לכאן? והוא אמר - אומר להם שכשתפסו אותי כעריק, עשיתי טעות שלא נאסרתי בכלא עד שישחררו אותי, כיון שהשירות בצבא היה עבורי אסון גדול.

ותהיה כעין מיליציה פרטית חרדית [שאולי תוכל לקבל אליה גם מהמזרחי או מסורתיים ולקרב אותם], האם הצבא יסכים לזה?

אם היתה עולה הצעה שכזו, היו גדולי ישראל נדרשים אליה, אלא שכרגע איננו אווזים שם כלל, אלא עומדים על התפקיד הראשון של הקמת הישיבות והשמירה על היהדות.

ההסתמכות על ניהול הצבא בידים חילוניות אינה אפשרית ביסודה

אחד הכוחות החזקים של אויבי היהדות שעומד כנגדו במאבק מול החילוניות וההתבוללות המאיימת על המשכיות הקיום היהודי בארץ ישראל, טמון בעובדה שהשלטון נמצא בידים חילוניות.

הכוח השלטוני הוא כוח עוצמתי בעל עמדת עליונות בתחומים רבים, ואף מעניק מעמד של חשיבות כביכול, המשפיע רבות על מי שתחת שליטתם. מזהים לפעמים לראות כיצד אנשים חרדים ואפילו בחורי ישיבה מתייחסים בנחיתות מול העוצמה של השלטון, שמשווים לעצמם כאילו הם העולם, הם המציאות, והם המוצלחים.

החינוך שלנו בנוי על ההנחה היסודית שאי אפשר לסמוך ולתת את הניהול של עם ישראל לידים חילוניות, בין בעניינים הגשמיים שלו, ובין בהתמודדות שלו מול האויבים. מרשעים יצא רשע ואי אפשר לסמוך עליהם בניהול ענייני פיקוח נפש ואפילו בניהול ועד הבית. הם פסולים לכל משימות (רמב"ם פ"א מהל' מלכים ה"ד).

ההגנה שלנו מול העוצמה של שלטון חילוני, היא בהתנגדות לקבל אותו בעצם. אנו רואים בו שלטון פסול וקובע שלא רק שאינו מקדם את עם ישראל מבחינת היהדות שלו, אלא מזיק לעם ישראל בכל המישורים. ההשתתפות שלנו בשלטון במיסים וארנוניות היא מחוסר ברירה, היות ואנו צריכים להתנהל מבחינה

המפקד ממש כעס ואמר - אתה לא מתבייש? אחרי שבאנו לקראתך כ"כ הרבה? ואז אמר אותו חייל למפקד - אני לא יודע מה רציתם לעשות, אני רק יכול להגיד שאין לכם שום מושג איך נראים חיים של חרדי, חיים של שומר מצוות, כל ההתנהלות, רוח הצבא וכל הסדרים ממש הפוכים. ואין לכם הבנה ולא יכולת לבוא באמת לקראת אדם חרדי. והדברים פשוטים לכל מי שקצת מתבונן. קשה מאוד שמוסד חילוני שראשיו ומפקדיו הם אנשים חילוניים יכול להתאים לאדם שומר תורה ומצוות.

ובאמת יש כאן קושי אמיתי שנובע ככל הנראה מכך שהחילונית בניגוד לגויים אינם פשרנים, אלא הם אנשים שחיים את העולם שלהם ואת המושגים שלהם בצורה חזקה, וחשוב להם לחנך את כולם שיצטרפו אליהם ויהיו כמוהם. וכבר התפרסמו דבריו של המייסד של גדוד נצח יהודה של הנח"ל החרדי שטען, שבמשך 25 שנה שהוא עובד עם הצבא, לא היה סיכום שסוכם עם הצבא שלא הופר.

ההפרה הסדרתית של ההבטחות, מגלה כי המגמה של הגיוס אינה אלא להכניס אותנו לרשותם ולשנות את הצביון שלנו להיות כמוהם. שמעתי ממישהו מטעם הצבא, שאמר בזמן המלחמה שעד המלחמה של שמחת תורה לא היה שום צד של גיוס מלבד הרעיון של 'נהפוך אותם לחילונים'. במלחמה נבקע משהו בתפיסת העולם שלהם, והבינו שיש גם צורך בטחונו בגיוס חרדים, וממילא על הצבא לוותר מעט על הציפייה לשנות לגמרי את האופי החרדי. אבל הוסיף ואמר שאינו יודע כמה זמן שינוי זה יחזיק מעמד...

נסה לחשוב - לו יצויר שתוקם מסגרת ע"י גופים חרדיים ובראשה יעמדו תלמידי חכמים שינהלו את רוח הדברים, והצבא יוותר על הפיקוד הערכי של המערכת וינהל רק את הפיקוד הטכני של הלחימה [וזהו מבנה אחר לגמרי מהמבנים הקיימים היום], ומסגרת זו תהיה מיועדת רק לאלו שכבר נבנו והתבגרו ולא לצעירים,

כלכלית ולחיות במקום הזה עם השלטון, אך מאחר ועכ"פ מדובר ב'דבר שבממון' השפעתם אינה מכרעת כ"כ. אך בוודאי כאשר מדובר על תחומים המחייבים מסירות נפש, הרי שהעוצמה של האיוון בשלטון החילוני המופקד על ענייני נפשות מעצימה מאד את החיבור ואת האיוון בכל מערכת ההנהגה החילונית, ומסכנת אותנו במלחמת העמדת היהדות במדינה. לענ"ד החילונים מבינים זאת היטב, ולכן לוחצים מאד בנקודה זו של הגיוס לצבא, שתגדיר את ההגמוניה החילונית כשולטת על כל הציבור בארץ, כולל הציבור החרדי.

יתן השם שנזכה להצליח במלחמה שלנו, המוטלת עלינו, והוא יצילנו גם מהמלחמות של האויבים הקמים עלינו מבחוץ, ונבוא לציון ברינה במהרה.

יומני היקר...

היום היה לי אירוע ממש מעצבן! כך הטחתי את עצמי בדף יומני, היומן שכבר למדו לראות הכל ולסבול הכל בסקט.

יומני היקר, היום הרגשתי את מה שאתה מרגיש כל יום: סופג את טענותי מבלי יכולת להגיב...

ובכן לא אלאה אותך בדברים, היום הייתי בטיפול שניים סתמי במרפאה בתל אביב, מה כבר יכול להיות מעצבן בטיפול שניים? אתה בטח שואל... ובכן טיפול שניים הוא תמיד דבר מעצבן, אבל הפעם מרוב שהייתי עצבני, אפילו לא שמתי לב לטיפול עצמו דווקא מי שהיה מעצבן כאן בסיפור - וממש הסקיע בזה היה רופא השיניים, הוא והאסיסטנטית שלו.

חוס, מה, ואני חושב שאני גם יודע למה, ממש כאשר סיימו לדחוף בתוך פי מכשירים שונים ומשונים, ולאחר שוידאו שאין לי יכולת תשובה, הם התחילו להתליף מעל ראשי (תרתי משמע...) הערות עוקצניות וביקורת מפורשת על בחורי הישיבות, ועל "חוסר ההבנות" שיש לדעתם - בכך שהם אינם תורמים את חייהם הצעירים למדינה.

לא זו בלבד, אלא שהרופא המלמד שכיפה סרובה עיטרה את ראשו, אף טען בתוקף לאבני, שלדעתו זה בכלל לא לענין מתחזקים בשיבות בלימודי חזרה, הרבה יותר לענין שילמדו תנ"ך או מחשבת ישראל...

ממש כעסתי, רציתי להטיח בו, בד"ר המלמד, שלדעתי בכלל צריך לשנות מהיסוד את מערך רפואת השיניים בישראל, וכי רופאי השיניים כולם פשוט טועים בכל הגישה השינונית שלהם... איך הוא מעז לטעון דברים על החינוך של תורה כנגד מי שתורתו אומנתו?!

אלא שמהר מאד הכנתי שהפה שלי "חסום", וגם אם אני רוצה להגיב ולהשחיל מילה - לא אוכל להגיב. ואז תפסתי כי זאת שיטת עבודה. השתקה במקום דיון. כל המתייפפים המלאים בטענות על דרכו של העולם החרדי, האם באו פעם אחת ברצונות לשמוע מה מפריע לנו, מה אנחנו רוצים, לאן אנחנו חותרים? או שהם תמיד חוסמים לנו את הפה כך או כך, ומרצים את המחשבות שלהם ואת ה'חוסר' שלהם!

לאחר פסוק סוף הסתיים הסיט, לא היה לי כבר כוח לטענות להם, פשוט ארצתי את עצמי ויצאתי מהחדר, נדמה לי שאפילו לא אחרתי שלום. כל כך כעסתי.

וכעת אמור לי יומני הטוב, למה? ריבוננו של עולם? למה הם בחרו את הרע בו אינני יכול להשיב כדי לתקוף אותי? מה זו החוצפה בזה? מה אני כלכלכל? אפילו בזכות תשובה לא נותנים לי?

ובכלל, מה פשר החוצפה וההזמנה הזו של התל'אביבים האלו? מה הם חושבים לעצמם? שהם באים לתקן את העולם? שהם ילמדו אותנו מה זה נקרא לתרום לעם היהודי? וכיצד נכון ללמוד תורה? מי הם בכלל? מה ההשכלה היהודית שלהם? מה הם כבר יודעים בדברי ימי עמ' ישראל?

אני מהרהר לעצמי, האם גם גויים בחו"ל היו מתייחסים כך? או שהיו מתעניינים לפני שמתקיפים? חנסים לפחות להבין נגד מה הם טוענים... אני יודע שאצל הגויים זה ניחוס מזויף, אבל למה אצל השמאלנים האלו אין אפילו את הניחוס הזה? וחוצ'למה גם לערבים הם היו מתנהלים כך? גם להם הם היו מחויבים דעה - איך לדעתם צריך ללמוד נכון יותר את הקוראן? גם הם פחדנים... אז למה עלינו הם יבוארים??? אתה יודע מה? אני חושב לעצמי... לדעתי זו יהירות חלולה שעוד נשארה אצל החברה האלו מאבותיהם

הציונים, "העצלנה הריקה" מחפשה להצדיק את הישדותה בניסיון אווילי "לחנך" את הציבור החונך ביותר במדינה ובשולם בכלל, הם באים להטיף חוסר לציבור החוסרי ביותר בעולם, והם מנצלים את ההזמנה, את השליטה, להשיג עליונות חלולה על "העצלנה המלאה".

ואז קלטתי איך מתנהל כאן כל השיח. שיה של דג אחד... שעות של שעות של דיונים, תוכניות תקשורת מלאות, אלפי טורי עיתונים, ובכולם - רק אחירה דיבור וצדקה. רגע אחת של הקשבה אין פה. אם תפנה לאדם ש'התחזקצ' ב'בעיית החרדים', ותשאל אותו בסקט אם הוא יכול להסביר מה מפריע לחרדים, האם הוא יידע לטענות?

ובאן באה השיטה ה'חכמה' של דיונים מלאי טענות דג אחד, עם ניצול אותה עליונות שיש להם במסדרונותיהם ועוסקים עוסקים עוסקים...

אבל אתה יודע מה יומן יקר? הרי בקרוב ממש יום אחד זה יתהפך עליהם, אנחנו נרכב על הסוס, אנחנו נשלוט כאן במדינה. ואז... האם לדעתך "ננצל" את העליונות שתהיה לנו בשביל להשתלט עליהם ולתקן אותם בכוח? אני בטוח שלא, ולא כי אנחנו יותר חסריים מהם, אלא כי אנחנו לא נצטרך את הכוח כדי להפעיל עליונות מדומה, אנחנו נבוא עם האמת, בשם כל הספרים הקדושים שלנו מכל הדורות, בשם התורה הקדושה וערכי הנצח שלנו, והאמת - כבר אמרו הקדמונים מדברת בסקט, היא לא צריכה דיונים וועדות וצבקות, היא פשוט מדברת את עצמה, ומתוך תוכה יהיה ה' אחד ושמו אחד.

כן... זה יקרה בקרוב ממש... וביתניים למדתי על בשרי שלא כדאי לי לצאת לתל אביב, כי זה עולם מקביל של אנשים הזויים וחסרי ניחוס בסיסיים, שההזמנה מעבירה אותם על דעתם, ואפילו על ניחוס השולחן המזויפים שלהם.

הטו אזנכם

סתירת זקנים - בנין

הרב מאיר ישראלזון

ואני יהודי עם זקן עבות
זקן ושבע ימים עוד מימי האבות
מצולק מרוב קרבות
מותש מרוב מאורעות
עייף, עייף מסחרור האירועים והתהפוכות
צמא, ממש צמא לישועות

אך - עיני מלאות דעה ובינה
עיניים ששבעו הרפתקאות 3000 שנה
וראו אירוע גם שניים בחיזיון
החכימו. אין חכם כבעל ניסיון
כאבו גם כאבו ניסיונותי
צרבו בבשר החי
מרטו את אברי
חבטו בנשמתי
אך העשירו את דעתי

וכן הגעתי עד הנה אחר רוב שנים
זקן ושבע ימים
מצולק מרוב קרבות
מותש מרוב מאורעות
אך צברתי טעם זקנים ודעת
מיושבת ברוב חכמה ומפותחת
משתקפת בעיני העדה
עיני גדולי התורה

וסביבי חוגגים הנערים בכתפיים בוטחות
מביטים בי בעיניים חשובות
טוענים לי ברוב הגיון ובמלוא אונים
הן אנחנו בני שמונים
היסטוריה לנו ארוכה
חכמתינו ברוב ניסיון נחקקה
ההיסטוריה שלנו מאד מרחיקה
"חזוננו" החל לפני מאתיים שנה....

אוי, ילדים צעירים
אוי ואוי לכם פזיזים
חבל שאינכם שומעים
אך דעתי בת אלפיים שנים
ואת"ל בת שלושת אלפים ושלושים
מאז ניתנה תורה לבני שעשועים

אחים יקרים, עגלה ריקה אתם טוענים
צעירים לימים בני שמונים
הן כשהייתם בני ארבעים
הזדעזעתם ביום הכיפורים
לכשנעשיתם בני שמונים
ב"שביעי אוקטובר" חוויתם זעזועים
שמה תטו אוזן לשמוע דברי חכמים?

הן כשהייתי כבן חמישים בגלות
כבר נלחמתי במדרונות ביתר בלא התרשלות
ומאז עד עתה ספגתי כמה מיני מלקות

עברתי ייסורים והתעמרות
גירושים והריגות
התעללויות ורדיפות
ועדיין - אין לי שיעור כתורה הזאת

מה לכם ילדים צעירים
דרדקים בני שמונים
אם ה' לא ישמור עיר - שווא שקד השומר הנלחם
הזהירו מטעותו של בן כוזיבא, אל תבעטו בחכם
לבל תיבש זרועכם לבל תכה עיניכם (ע"פ ירושלמי תענית כ"ד, ה)
שמרו על יבנה וחכמיה - עבורכם!

הן הישיבות כחומות בצורות
תורתן פורחת ועולה בחידושים וסברות
צעירי הצאן דבקים בפילפוליה
וחלשי הדעת חונים בפנימיותיה
שאר העם מגובש לחופיה
עמלי הפרנסה מעריכים את חכמיה
והאומה כולה נושאת עיניים לגדוליה

הוי, אנשי בליעל חסרי מצפון חובלי פצעי
חושבים אתם שתוכלו לי, לנערי, לבני?
הן יוונים וגם רומאים פרוצו חומות מגדלי
על עמינו הערימו סוד והתייעצו על צפוני
ולמה תדמו שתצליחו יותר מקודמיכם שצרו עלי?
הכי כי אחינו אתם ותחקו את אדום להפיק את זממו
תצליח דרככם יותר מעשיו בעצמו?

לדעת מה זה ועל מה זה?

על מוכחישי הזהירות לדורשי השוויון

שיח סוער ופתוח
על הזיית
השוויון בנטל

נערך על פי שיחת
הרה"ג ר' רפאל
גריינימן שליט"א

ע"י הרב א. שחור

הצבא: 'ועד בית' או מוסד מהותי? / 'הזהות היהודית' - סקירה הסטורית / בין חילוניות אישית להשתלטות על ה'לאום' / "אבל אנחנו הקמנו!" / מלחמתו של צבא - למען הזהות / כאז כן היום - זה"ל כמחנך ומעצב זהות / שתי אומות תחת דגל אחד? / שילוב או מחיקה? / ומה עם האזרחות במדינה? / הבלוף של 'חופש הפרט' מול האמת של שוד הזהות הלאומית / קדושי כל הדורות - על מה נשפך דמם? / התנגשות הספינות - מדיבורים למעשים / משמעות התקופה האחרונה / מול כל זה... / אתה בחר הישיבה...

לפני זמן לא רב השתתפנו כולנו ב'עצרת המיליון' בירושלים עיה"ק. היהדות התורתית יצאה למאבק מול היד שהונפה על לומדי התורה. היא נעמדה על רגליה והתייצבה מול פרסות האבירים השועטים לעברה בפראות ובגרונם צמד המילים - 'שוויון בנטל'.

אבל, בנושא-ליבה שכזה מן הראוי היה, לשים את הדברים על השולחן ולשאול - על מה בעצם מתנהל המאבק? על מה נטושה המערכה?

ננסה לדון בדברים באופן פתוח, ולשים אצבע על היסודות הבסיסיים של הנושא, בשפה השווה לכל נפש.

הצבא: 'ועד בית' או מוסד מהותי?

הבה נצנח ישר אל העניין עצמו ונפתח בדוגמה מחדדת: נניח שהיתה קמה כאן בארץ ישראל 'מדינת הלכה' - החוק היחיד הקובע בה היה חוק התורה, והחלטות הקבינט היו מתקבלות במשאל פנימי של מועצת גדולי התורה...

עכשיו, היינו באים לנער חילוני ממודיעין, נקרא לו אלון, ודורשים ממנו להתגייס לצבא של המדינה הזו. אמנם, היינו מבינים שהוא 'אחר' מאיתנו ולכן היינו מציעים לו: "תשמע חבר, אנחנו מבינים את מצוקתך. לכן אנחנו מקימים לך ולחברך פלוגה 'על טהרת החילוניות'. פלוגה שבנויה על עקרונות דמוקרטיים, עם אוכל טרף, ללא חשש שמירת שבת, וללא חשש חזרה בתשובה".

האם אלון היה הולך על זה, האם היה מתגייס לצבא שכזה?

אתם דוחים אותי בבזז - נו, זו סתם שאלה דמיונית! אבל לא בדיק. ממש לא מזמן קרה כאן משהו ממש דומה לזה: בימי המאבק ברפורמה המשפטית, עמד כאן ציבור גדול של אנשי שמאל, ואמר בתוקף: 'אם תהיה הפיכה משטרית - אנחנו לא נתגייס לצבא!'. רגע רגע. ומה עם 'שוויון בנטל'? לאיפה נעלם הערך הזה??

התשובה שהם היו עונים לנו, חדה וברורה: 'אם המדינה איננה 'דמוקרטית' (לשיטתנו), אנחנו לא נשרת בצבא שלה! לא נהיה חלק ממדינה כזאת!'.

ולכאורה, מה הבעיה? מה אכפת לך מהשקפת העולם של הצבא ושל המדינה שעומדת מאחוריו? הרי באופן אישי תוכל להמשיך לחיות כאוות נפשך, איש לא יפריע לך. אז מה הסיפור? לאן הלך השוויון, ומה עם הנטל?

על הקושיות האלה, השמאלנים היו עונים לך בצורה פשוטה מאוד: **צבא ומדינה - הם לא 'ועד בית'!** ונבאר: כאשר עשרה שכנים מתגוררים בבנין אחד והם מקימים

להם ועד בית - באמת אין כל משמעות לשאלה 'מהי תפיסת העולם של הועד'. הם שכנים, הם חיים בבנין משותף ויש להם כמה עניינים שעליהם הם צריכים להחליט יחד. בביתו - חי כל אחד מהם על פי השקפת עולמו האישית, בעניינים הקשורים לבנין - מי ישלם על המעלית ואיזה מנקה יביאו - הם מקבלים החלטה יחד. ובמידה שיש ויכוח - מחליטים לפי הרוב, והכל טוב.

כאשר מדברים על מדינה וצבא - זה סיפור אחר לחלוטין. הצבא הוא לא התארגנות משותפת לצורכי בטחון, איזה 'מועדון צרכנים' משודרג: יש איום בטחוני, יש אויב, וכל תושבי המקום מתאגדים יחד כדי לבלום אותו. לא ולא.

הצבא - כל צבא - הוא במהותו מוסד 'לאומי'. מוסד של 'העם' אשר בו מקבל העם את צורתו. ולכן, מעל הדבר הזה המכונה 'צבא' - תמיד יתנופף 'דגל' כלשהו. לא דגל פיזי, אלא דגל ערכי. כי הצבא הוא תמיד גוף שקיים **למען** משהו, למען ערך כלשהו. כללו של דבר: הצבא הוא מוסד 'מהותי' מאד, בכלל לא טכני.

והנה, אנשי השמאל דנו, הרואים ב"דמוקרטיה" את 'צורתה' הנכונה של המדינה, את תוכנה הפנימי - מבינים היטב, כי ברגע שהדגל המתנופף מעל המוסדות הלאומיים שלהם - יוחלף, ברגע שעל הדגל שם למעלה ייכתב ערך אחר - הם לא בסיפור! כי 'אם אין שם דמוקרטיה - זו לא המדינה שלנו!'.

ובחזרה לבחורצ'יק ממודיעין - ברגע שהצבא יהיה שייך למדינה ההיא, למדינת ההלכה, הוא לא יסכים, לעולם, להיות חלק מזה. למה? כי זו לא שאלה אישית של 'להסתדר עם הדוסים שמנהלים עכשיו ת'עניינים', לחיות עם אנשים מסוג אחר - את זה כבר פתרו לו. השאלה היא עקרונית, מהותית - מהו הדגל המתנופף למעלה, מהי הזהות של הצבא הזה, למען מה נלחמים פה?

ושהוא, אלון, ילד טוב מודיעין, יילחם בשורותיה של 'מדינת הלכה'? תגיד לי, השתגעתי? יש לו ערכים, יש לו עולם, המדינה שהוא גדל בה עד

היום היא בעלת זהות חילונית, פתוחה ומשוחחרת. והוא ילחם בחירוף נפש נגד מדינה אשר פסקה מלהיות חילונית והפכה למדינת הלכה!

דומה כי הדברים ברורים היטב: הדבר האחרון שניתן לומר על הצבא הוא - שזו איזו התאגדות טכנית ושקבוצה אחת החליטה פתאום לפרוש ממנה.

'הזהות היהודית' - סקירה היסטורית

כעת, אחרי הצניחה הראשונית, נחזור אחורה ונעיין לעומק, ובעיקר לרוחב, בנושא הזה של 'זהות העם היהודי'.

ר' ברוך בער זצ"ל, ה'ברכת שמואל', אמר פעם משפט שנחרת לנצח. בגלל תוכנו, ובגלל מי שאמר אותו. "אומרים" אמר, "שהתורה היא ה'חמצן' של החיים. האמת היא, שהמשפט הזה לא נכון. התורה - איננה החמצן של החיים. היא החיים בעצמם".

המשפט הזה, הוא לא איזה אמרת כנף חביבה. זהו משפט אמיתי, עמוק ומהותי. הבה נתבונן ונרחיב בתוכן הדברים:

לכל עם בעולם ישנו 'זהות' מסויימת שמגדירה אותו. הזהות הזו היא תמהיל של דברים: החל מהטריטוריה (השטח הפיזי, אזור המחיה שלו), עבור בשפה, בהיסטוריה המשותפת שמגבשת ומכנסת אותו יחד, וכלה בסגנון החיים המשותף. במדינות שמתמודדות עם עימות צבאי יש גם את הצבא שמגבש את העם. לעיתים, יכול גם השליט, המנהיג - להיות דמות שמחברת את העם יחד, והעם מגדיר ומזהה את עצמו - דרכה.

עכשיו שאלה: היהודים קיימים כעם מזה 3337 שנים. במשך השנים הללו, מאז ניתנה לנו תורה - מה היתה הזהות של העם היהודי, מה הגדיר אותו?

כאן עשויה להיות לנו הפתעה. כי גם בזה, בנושא הזהותי - העם היהודי שונה מכל העמים. שונה ממש בדי-אן-איי שלו, מההתחלה. ואלה לא רגשות, ולא תובנות, אלא פשוט עובדות:

בקרב הגויים, ישנן שתי קטגוריות אשר בדרך כלל בני אדם משייכים את עצמם אליהן: 'עם' ו'דת'. והקשר בין

היכל ישיבת בית מרחוק

השתיים - הוא כלל לא מוכרת. אתה יכול להשתייך לדת הנוצרית כאמריקאי, להיות 'נוצרי אמריקאי', וכאנגלי - 'נוצרי-אנגלי'. אתה יכול להיות בודהיסט הודי או בודהיסט סיני. והנה, כפי שאמרנו קודם, בעוד שה'מגדיר' של השייכות לעם, היא הדבר הבסיסי ביותר, כלומר - מערכת החיים בעצמם: טריטוריה משותפת, שפה, סגנון חיים. ה'דת' לעומתה, איננה ה'זהות' הבסיסית של האדם, היא האמונה שלו. והיא קיימת אצלו ברובד מופשט יותר, חיצוני יותר, שלו. אתה יכול למצוא שני אנשים שמקדישים את חייהם לנצרות, ועדיין יהיו בעלי זהות בסיסית שונה לגמרי: הוא יהיה אנגלי והוא צרפתי. [ה'אנגליות' או ה'צרפתיות' שלו ממלאת את כל ישותן] העולמות שבהם הם חיים - שונים לחלוטין.

בעולם, אין דבר כזה 'עם' ללא טריטוריה משותפת. לא יתכן עם צרפתי שאינו גר בצרפת. הזהות היא הטריטוריה, היא המבנה הבסיסי של עם, ועם שאינו משותף בטריטוריה - אינו עם אלא אוסף של אנשים.

והנה, לעומת כל העמים הללו, לעומת הנורמה העולמית - העם היהודי התקיים אלפי שנים ללא טריטוריה! וגם היום - רוב העם היהודי חי בכלל בתפוצות. אז אני שוב חוזר לשאלה, והפעם בצעקה: מה מגדיר את העם הזה? מה מחבר אותו יחד?

אכן, בניגוד לכל העמים - הדבר שמגדיר אותו זה ה'דת' שלו. היהדות. התורה. - זוהי ההגדרה הבסיסית שלנו. והיחידה שמלווה אותנו מאז היותנו.

ככה זה היה: העם היהודי נוצר כעם לפני שהייתה לו טריטוריה [- "היום הזה נהיית לעם לה' אלוהיך"]. דבר שלא קיים ולא ייתכן בשום עם אחר. משום שזהותם הלאומית נוצרת, כפי שראינו - מתוך התנאים המציאותיים.

אנחנו חייבים להבין זאת הדק היטב: לעם היהודי אין קומה בסיסית של 'עם' ומעליה - קומה נוספת של 'דת', 'תפקיד' או 'שליחות'.

כמו יהודי ולהגן בנשק על חיי יהודים. בואו נלך יותר רחוק - אתה יכול גם ליישם את כל הלכות הגרות, לטבול לשם גרות, לעבור ברית מילה - אבל! אם לא קיבלת עליך: א. תורה. ב. מצוות - אתה בחוץ. נקודה! הדבר הזה הוא טאבו כבר למעלה מ-3000 שנה. אתם מכירים עם עם 'תנאי קבלה' כאלו?

בגלל זה, הבנתם טוב - העם היהודי הוגדר כ'עם' דוקא בזמן מתן תורה, במעמד הר סיני ולא רגע אחד קודם לכן או אחר כך. כי אז ניתנה לו הזהות שלו.

בקיצור, היותנו עם שאינו ככל העמים, היא גם עובדה היסטורית. ה-די-אן-איי הלאומי של עם ישראל הוא אחר במהות. זהו לא עם 'שיש לו גם תורה'. להבדיל אלפי הבדלות - יש עוד אומות שיש להם ספר חוקים מחייב. התורה היא לא משהו צדדי ש'נוסף' לזהות של האומה. היא המגדיר היחיד של האומה היהודית.

אם נחזור למימרתו של ר' ברוך בער איתה פתחנו את הקטע, הרי שהתורה - היא האומה עצמה!

זה מוביל אותנו אל המשפט הידוע של רבינו סעדיה גאון: "אין אומתנו אומה אלא בתורתה". המשפט הזה של רס"ג הוא לא רק 'שיחת חיזוק' עתיקה בת אלף שנה למען הדבקות בלימוד התורה. זוהי קביעה היסטורית, מהותית, בשאלה 'מהו יהודי'.

העם הישראלי - גניבת הזהות הגדולה בהיסטוריה

על המצע העובדתי הזה, שעד לפני כ-80 שנה היה מציאות פשוטה, שלא היה צורך להכביר עליה מילים - באה אלינו הציונות ולאחר מכן, מדינת ישראל.

הקמת המדינה בצבינה הנוכחי, לא היתה אירוע טכני. אם נשתמש במילים שהובאו בקטע הקודם הרי ש - לא הקימו כאן ועד בית. ממש לא.

מה שהיה כאן, זה ניסיון להמיר זהות של עם שלם. מקימי המדינה, יצרו זהות חדשה לעם היהודי. הם אמרו 'חברה', התבלבלתם, אנחנו לא עם של תורה

העם היהודי הוא בעצם 'תנועה' של יהדות. יש לו ארץ, נכון. אבל לארץ אין כל משמעות עצמית! אלא רק כמקום שבו התנועה מגשימה את רעיונה, את תפיסתה, ובעניינינו - את תורתה. לארץ אין כל משמעות לפני התוכן היהודי המוכנס בה. נקודה. זה לזו ההבדל בין כלל עמי האנושות לבין העם היהודי. היהודי הצרפתי והיהודי העירקי - לא אכלו את אותו סגנון אוכל, לא דיברו אותה שפה, לא חיו באותה תרבות. והכי חשוב - במשך השנים הללו - שהם רוב שנות קיומו של העם - הם גם לא חיו באותו חבל ארץ. אז מה הגדיר אותם כיהודים, מה חיבר אותם באופן מתמשך, לאורך הדורות, אחד לשני? דבר אחד ויחיד - התורה.

דוד מפאריז ואשר מבגדד - מה חיבר ביניהם, מה גרם להם לחוש קשר עז זה לזה, חיבור שהיה דומיננטי אצלם יותר מכל חיבור אחר? מה הציב אותם באותו צד מול עולם שלם? הם בקושי יכלו לתקשר אחד עם השני, תחומי העניין שלהם היו שונים, אבל הם היו נאמנים לאותה תורה והיו מחויבים למצוות הכתובות בה. כן, היהדות שלהם - היא שקשרה ביניהם ברית דמים.

ולכן, בגלל העובדה הזו, הדרך היחידה להצטרף מבחוץ למועדון הזה שנקרא "העם היהודי" - עברה ועוברת דרך התחייבות לשמור תורה ומצוות על-מלא, כך ורק כך.

אתה יכול לאכול צ'ולנט וקישקע כל סוף שבוע; אתה יכול לדבר עברית רהוטה של ש"י עגנון; אתה אפילו יכול לגור בארץ היהודים, להתחיל לחשוב

ומצוות, אלא עם רגיל, ככל העמים'. פשוט רוצים להיות 'עם חופשי בארצנו', זה הכל.

מאיפה היומרה? איך אפשר לשנות תודעה בת 3000 שנה? ומדוע שזה יצליח? התשובה היא, שזה אכן היה דבר מורכב. אבל הם עבדו קשה, קשה מאד. הם השקיעו מאמצים אדירים.

מחיקת הזהות הישנה נעשתה בראש ובראשונה - ע"י יצירה של זהות חדשה. ומדינת ישראל התגייסה, כולה, על כל זרועותיה השלטוניות, כל אחד בתחומה, כדי להמציא, מאפס את ה'זהות' החדשה. דבר ראשון - החליפו את השם. 'יהדות' - אאוט, 'ישראליות' - אין. במקום יהודי אמור 'ישראלי'.

ואז עיצבו אומה. יצקו אליה תוכן חדש. לאומה הזו יש צבא, זוהי אומה שיש לה מדינה. מעתה ואילך - זה יהיה התוכן המהותי של זהות היהודי: מדינת ישראל, צבא ההגנה לישראל וכו'. אבל זה הרבה יותר רחב ממה שניתן לחשוב: בתוך המסגרות הללו, הלך ונוצר עולם שלם של 'זהות' כביכול. למדינה החדשה שהיתה זקוקה נואשות לתוכן פנימי יצרו דגל ישראלי והמנון ישראלי, יצרו תרבות ישראלית ובידור ישראלי, תיאטרון ושירה, אמנות ושפה. וכך גם בצבא הישראלי שהוקם. כלי מרכזי בעיצוב הישראליות - היה עצם המצב הבטחוני המעורער. צה"ל הצעיר נלחם מול האויב הערבי, מה שהביא בכנפיו שורה של 'מעצבי זהות': תהילת לוחמים, פיאור הקרבות, תיאור ה'גבורה', עידוד של 'גאוות יחידה' בכל סירת, שייטת ומשוטטת. והבה לא נטעה - האם לצבא הצעיר הזה היו רק רובים וטנקים ופלוגות לוחמות? לא הבנתם כלום. הכל היה שם (ועדין ישנו): 'להקות צבאיות', שירי חטיבות, המנוני גדודים, 'חיל חינוך' ועולם 'תרבות' שלם שנוצר בהשראה צבאית.

רגע, רגע, ומה עם התורה? הרי עד אתמול היתה היא המהות המגדירה של העם היהודי? איפה היא בכל הסיפור הזה?

כאן בא הקטש': ב'זהות' החדשה שנוצרה, היהדות, התורה - כבר לא היו עצם האומה. מעתה ואילך - הפכה היהדות לעניין האישי של כל אחד ואחד!

כן... בשלב הזה, אני אישית כבר בוכה... אבל אין ברירה, אנחנו חייבים להמשיך, כי זה רק קצה הקרחון

בין חילוניות כבית להשתלטות על ה'לאום'

כך קמה לה האומה הישראלית, כך הוחלפה הזהות. אין ספק - זאת היתה ועודנה הפקה מרשימה. ישנה רק בעיה מצערת, שולית למדי, בכל הגרנדיוזה הזאת: הכל פייק. כי אין באמת דבר כזה 'עם ישראלי', כשם שאין מוצר כזה 'ארץ ישראל' ללא תורה, וכפי שאין 'היסטוריה' בלי מעמד הר סיני, וכמו שאין שיר רק התורה הזאת. הכל מאד מרשים, רק פשוט לא אמיתי. איך אומרים ב'ישראלית'? 'אין חיה כזאת!'

חשוב להבהיר: אנחנו לא מדברים כעת על החילוני 'כפרט' - כיצד הוא נוהג ברמה האישית, בביתו פנימה. חילונים כבר היו למכבייר גם באירופה, גם חילוניות היתה. זה לא הנושא של מאמר זה. אבל מה עשתה החילוניות כשהיא עלתה לארץ, האם היא הקימה את 'איגוד פורשי היהדות'? לא. מה פתאום. היא אמרה אנחנו היהדות! אנחנו הלאום! באיזו זכות?!

זאת, הייתה זעקתו של מרן הרב שך בזמנו "במה אתם יהודים?"

וזאת היתה ההתבטאות של מרן הגר"ז שלאחר הקמת המדינה אמר 'הקימו כאן בא"י את האומה

השבעים ואחת'.

אז כמובן שישראל אע"פ שחטא - ישראל הוא, וכל יהודי באופן פרטי עדיין נשאר יהודי, אבל לזהות הלאומית החדשה, ל'ישראליות' - אין כל קשר לאומה היהודית, לאומת התורה של רס"ג. "אבל אנחנו הקמנו!"

וכאן בא טיעון פטרוני ומוכר: "הרי אנחנו הקמנו את המדינה, אנחנו הפרחנו את הישוב כאן בארץ - אם כן, אנחנו גם אלה שנקבע את זהותנו!". נשמע טוב... אבל מי שקרא את הקטע לעיל 'הזהות היהודית' - סקירה היסטורית, יודע היטב שהארץ הזאת, שייכת לישראלים רק במידה שהם יהודים... כי ארץ ישראל היא הכלי של התנועה ששמה 'יהדות'.

כן חברים. ארץ ישראל, איננה 'כביש ללא שם'; והעם אשר בשמו היא קרויה - לא ביקש אימון! העובדה שנבנתה כאן מדינה יפהפיה ומשוכללת, על אדמת הארץ הזאת - לא נותנת לבוניה כל בעלות על הגדרת העם, השתלטות 'חומלת' והפרכת שממה - אין מאפשרות המרת זהות!

למה הדבר דומה? שאחרי מלחמת ששת הימים יבואו החילונים ויגידו: "רבותי, אנחנו אלה ששחררנו את הכותל המערבי. לכן אנחנו אלה שנהנה אותו. לפיכך - החלטנו להפוך אותו למסעדה"... כל אחד מבין שהרעיון הזה מופרך. כי הכותל הוא דבר יהודי וכך הוא מוכרח להתנהל, נקודה. גם החילונים הבינו את זה אז.

"אנשים שלא יודעים מה זה תורה... הם המחריבים את ארץ ישראל. לא הבונים של ארץ ישראל!"

אנו נושאים כבר אלפיים שנה את הדגל של ארץ ישראל. והם מנסים לכפות עלינו לתלות את הדגל שלהם, וכי לנסוע בשבת אין זה פגיעה בלאומיות?!"

כל האומות הם במקום, בשטח...
עם ישראל לא כך.
**כלל ישראל זה אומה
רק בתורה,
בלי זה אין אומה..
בלי לקיים את התורה,
זה לא אומה!**

בצבא איננו בעיה טכנית שהתעוררה במקרה, אלא לוח העימות בין היהדות והישראליות, שתי הזהויות המתקיימות כשתי אומות שונות.

כאשר מדברים שם על כך שהחרדים צריכים 'להשתלב' בחברה הישראלית, 'להשתלב' בצבא, כמובן - הכל עם 'התאמה' ו'התחשבות', מהי המשמעות?

ה'שילוב' הזה - פירושו מחיקה. מחיקה מוחלטת. היטמעות מלאה בזהות האומה הישראלית. אין פירוש אחר.

בואו נצייר לעצמינו באופן תיאורטי שמגייסים חלילה את בחורי הישיבות, והחרדיות מתחילה להיות דומיננטית ומשפיעה על אופי הצבא והמדינה. כהמשך לתהליך זה - תבוא דרישה שבדגל הלאומי,

בארץ, באופן שמעניק ביטחון, היא לא הייתה מתקבלת למרות שהיו נחשכים חיי החילים. נלחמים על זהות העצמית.

אחרי שהתברר שהצבא במהותו מחנך לזהות, נותרה רק השאלה - לאיזו זהות? כאן אנו מתחברים להחלפת הזהות שביצעה המדינה. מובן מאליו ש'צה"ל' נוטל חלק מרכזי באותה המרת זהות.

הבה ניתן את הבמה לראשי הציונות שיספרו לנו על כך:

"אחר הקמת צה"ל, התווה דוד בן-גוריון עקרונות אלה: לצבא נועדו תפקידים חברתיים וחינוכיים והוא שותף מרכזי בתהליך של בניין האומה". (אנצ'י ערך 'מודל צבא העם').

אף אחד לא היה אומר את זה טוב יותר מבג. עצמו. 'הצבא הוא שותף מרכזי בבניין האומה', ובעברית פשוטה: 'אנחנו עוסקים פה בהחלפת זהות של אומה, ב'חינוך מחדש' של עם עתיק - הצבא הוא שחקן קריטי במגרש הזה!". והנה עוד:

"בישראל ייעדה הממשלה לצבא משימות נוספות, בנוסף למשימתו הצבאית.. באמצעות שילובם של כל מגזרי החברה הישראלית ביחידותינו. השירות בצה"ל, וטיבו - הן של פרטים והן של קבוצות אוכלוסייה - הוא חלק מכריע בהגדרת הזהות הישראלית. ישנה זיקה בין ישראליות לבין שירות בצה"ל" (שם). שתי אומות תחת דגל אחד? 'שילוב' או 'מחיקה'?

אחרי כל מה שנכתב עד כאן, ברור אפוא, שיש כאן עימות יסודי בין שתי זהויות, הפוכות זו מזו, המתמודדות על אותה אומה: זהות 'יהודית' - עתיקה וותיקה, ימיה כימי העם, ומולה - זהות ישראלית, אליה הצליחו ראשי המדינה להעביר את רוב העם - זהות חדשה, נטולת עבר, מנותקת ממקורות, ומעל הכל - חסרת זכות.

מלחמת הזהויות מלמדת אותנו עוד, שהשירות

והשאלה נשאלת: 'עם ישראל' הוא לא דבר יהודי? וכי אותו אפשר לשנות? האם אפשר לספר את הסיפור שלו מחדש, להעלים תורה, להסתיר מצוות ולספר על חשמונאים ומכבים, רק בלי ההקשר?

מלחמתו של צבא - למען הזהות

מן הראוי לחזור לרגע אחורה, ולשאול שאלת עומק: מי אומר ששירות צבאי הוא 'מגדיר זהות'? מה ההבדל בין שירות בצבא לבין שירות ב'אינטל' שהוא מקום עבודה ותו לא?

צריך להבין: צבא במהותו בנוי ועומד לקראת מלחמה, ומלחמה בעצם - היא תמיד מלחמה על הזהות הלאומית, על הדגל.

כאשר הבחור האוקראיני נלחם בעומק השטח הרוסי - הוא לא נלחם על מנת להציל חיי אוקראינים. להיפך, הוא עוד מוכן לשלם מחיר כבד - לשלם בחייו - גם הוא אוקראיני - בשביל שהמקום ששמו 'אוקראינה' ימשיך להתקיים, בשביל שהעם יישאר אוקראיני ולא רוסי.

הבחור הזה, ספק גדול אם יתרום כלשהו להציל אדם אחר מבני עמו, לעומת זאת הוא ימסור בשמחה את חייו במלחמה מול רוסיה, כי הוא נהרג למען הקיום הלאומי של עמו. במילים אחרות - הוא נהרג למען הזהות שלו שהיא הלאום האוקראיני. אלה היו דוגמאות מחו"ל, עכשיו נפנה למתרחש אצלנו.

הלא כאן בארץ מתמודדים כל העת עם מלחמה, חיים מול איום בטחוני מתמיד. ועדיין, גם כאן - הצבא הינו בעל משמעות עמוקה יותר מאשר מענה בטחוני גרידא; הצבא איננו פרויקט הצלה שיתופי, הוא חלק מהמערכת ה'לאומית', הוא מקום שבונה אצל חייליו זהות, שעליה ניתן יהיה להילחם.

אילו היתה באה הצעה מהאז"ם לשלטון רב לאומי

הכלל ישיבת חברון

- להקים שוב - אומה יהודית שלמה, נאמנה לאלוקיה, דבקה בתורתו, שומרת כלביאה על זהותה מקדם.

כאן נמצא ההבדל הברור בין השותפות הטכנית עם המדינה, אותה אנחנו מקיימים לאורך השנים, לבין ההשתתפות בצבא. בשאלת הצבא - אין מקום לשותפות. שם, כפי שהתבאר בהרחבה - עומדת למבחן הזהות הלאומית עצמה. להתכנס תחת דגל האומה הישראלית, זוהי התאבדות של האומה היהודית. אין מציאות של אומה המשרתת תחת דגלה של אומה אחרת. ובוודאי לא תחת זהות של 'אומה' המזייפת ומוחקת את האומה המקורית עצמה.

הבליף של 'חופש הפרט' מול האמת של שוד הזהות הלאומית

יתכן והדברים שנכתבים כאן, נראים לוחמניים מדי, 'סיסמתיים' משהו. הקורא סבור כי הוא אווז בסך הכל עוד איזה פשקוויל קנאי - עם עברית טובה של מטה הסברה...

והוא ממשיך לטוות את חוט המחשבות: 'על איזה "החלפת זהות" הוא מדבר בכזה להט? על איזו מלחמת תרבות? הרי החיים שלי, הפרטיים, כיהודי חרדי בתוך המדינה ה'נוראה' הזו - מתנהלים על מי מנוחות. יש לי בית כנסת ובית מדרש חיים יהודיים מלאים, יש לי משפחה שגדלה כאן, בתוך המדינה הזאת, משפחה שומרת מצוות קלה כבחמורה ועוד ועוד, אז על מה מדברים פה?! משהו פה - קצת מנותק...'

אז נכון. יש כאן עוד עובדה שצריך להתייחס אליה: העובדה שהמדינה, כיום, מאפשרת לנו לחיות כאן כיהודים שומרי מצוות, בבית פנימה.

לכן, ישנה הרגשה כביכול השלטון ה'כללי' הוא חסר פניות, והוא מוצא לפניו שתי גישות, שהוא נותן לשתייה להתבטא - אתה יכול להיות חילוני (רח"ל), ואתה יכול להיות חרדי.

הציבור החרדי מתנהל עם מוסדות המדינה ברמה הטכנית. משלם מיסים ומקבל הקצבות, משתתף בבחירות לכנסת ומיוצג בה. ומה עם מלחמת הזהות שתוארה כאן כ"כ יפה? איך אנחנו מרשים לעצמינו שותפות עם מוחקי הכלל ישראל? למה חיבור טכני כן וצבא לא?

נושא רחב זה, חורג הוא מתחומה של יריעה זו. בכל זאת נציין רק את העובדה הברורה, שלמרות שליחת הרצינים לכנסת וכ' - הציבור עצמו נשאר מובדל. החיבור הטכני לא יצר חיבור מהותי בין שומרי המצוות לציבור הכללי.

חשוב להבין: השותפות הטכנית שבה נוהג רוב הציבור החרדי למול המדינה - איננו מקרי. זוהי ראייה ארוכת טווח של רועי ישראל בעת קום המדינה ובראשם מרן החזו"א: בעוד שסאטמר הגיבה לשואה הרוחנית שהמיטה המדינה - במלחמה, ובשליה מתמדת של המדינה והציונות, הגיב החזון איש בדרך אחרת: הוא הקים 'עולם' מקביל - תלמודי תורה, ישיבות וכוללים, שמירת ההלכה בדקדוק והקפדה על המצוות התלויות בארץ. לשם הוא הפנה את האנרגיות של הישוב החדש בארץ ישראל.

למול 'בנין האומה' של בן גוריון, עסקו גדולי ישראל בלהקים, מחדש, 'ממלכת כהנים וגוי קדוש'. מול מפעל הכחשת הזהות הגדול ביותר בהיסטוריה, הם טרחו להחיות עצמות יבשות, ומתוך אפר המשרפות

או הצבאי יצויר גם ה'שולחן ערוך'. למה לא? הרי הצבא מאחד את 'כלל שכבות החברה הישראלית', מדוע שהדגל לא ייצג גם את הצורה בה אנחנו רואים את האומה?

לא. הם לא ייתנו לזה לקרות, לעולם. דם יישפך על הדבר הזה!

'צרכי דת' פרטיים, למה לא, אבל התורה כמהות האומה? אין אופציה כזו מבחינתם! לא יהיה זכר לאופציה כזו!

ברגע שה'שילוב' יהיה יותר מדי, ברגע שהדגל ה'ישראלי' יהיה נתון בסכנה - המלחמה תתהפך לגמרי. הם יזרקו אותך מהצבא, יוקיעו אותך, או במקרה שזה כבר לא יעזור להם, אזי כפי שהבאנו בתחילת המאמר - הם פשוט ישתמטו ויסרבו. ולמה? כי שילוב הוא לא באמת אפשרי, יש כאן שתי זהויות סותרות מן היסוד. זה 'או - או'.

אין שתי אומות תחת דגל אחד! הדרישה ל'שוויון', משמעותה למחוק את האומה היהודית, להוציא את התורה באופן סופי ממהות האומה, ולשים תחתיה את הלאומיות הישראלית.

ומה עם האזרחות במדינה?

במפת היחסים בין הציבור החרדי למדינת ישראל, אנחנו יכולים לפגוש בדבר שעשוי לבלבל אותנו: הרי

אבל יש פה טעות חמורה: הסיפור עליו נסובה היריעה הזו, הוא לא 'חירות הפרט', הסיפור פה הוא 'זהות הכלל', והזהות הזו היא שנשדדה על ידי המערכת הישראלית, המבקשת כעת להמשיך את התהליך ולמחוק לחלוטין את זהות 'האומה היהודית' המקורית.

אם ישתלטו גורמים כל שהם על צרפת ויחליטו שמהיום אין דבר כזה צרפת, זוהי מדינה גלובלית שתמית ניטרלית - ברור כי זהו רצח האומה. לא תועיל העובדה שהם יאפשרו וייתנו חופש מלא 'לצרכי צרפתיות' לכל אחד. אדרבה, הם אומרים, שיהיו כאן גם צרפתים יחד עם כל הלאומים, 'בכף', למה לא.. זה בדיוק מה שקורה כאן. מוציאים את היהדות מהזהות הבסיסית של העם היהודי.

זוכרים את הדוגמא עם הכותל שהפך למסעדה? אנחנו מדברים עכשיו על גרסה 'משודרגת', חלק מהכותל למסעדה וחלק לתפילה, 'ניטרלי'. 'מאפשר' את כל הסגנונות.. מצטערים. הכותל הוא יהודי, הוא לא יכול להיות 'ניטרלי'. זוהי בדיוק הבעיה.

כאשר מדברים על 'לאפשר צרכי דת' בצבא זהו אותו רעיון. כפי שראינו עד כה הצבא הוא לא סוג של מד"א, הוא לוז הלאומיות. הדרישה להכניס את היהדות החרדית תחת דגל הצבא היא תביעה להתאבדות של ה'אומה היהודית', להשתלטות טוטאלית של הלאום הישראלי.

מובן אם כן, כי הנושא הוא לא 'לחלף', גם כאשר לא מחלנים, עצם ההתמזגות עם הלאום הישראלי מוחקת את התורה מזהות האומה. היהדות נהפכת ל'צרכי דת' גרידא של חלק מהישראלים. זוהי בדיוק הבעיה. זהו רצח הזהות.

כל הדיבורים הללו על 'התאמות' בצבא, ועל השיקולים הטכניים עד כמה זה מתאפשר - הם בלבול מוחלט! אנו לא 'מגזר' שיש לו 'צרכי דת'. אנו נאבקים על עצם זהותה של האומה, על דגל האומה. זוהי מלחמת קיום.

קדושי כל הדורות - על מה נשפך דמם?

"פעם קראו לפניו (- לפני הח"ח) מהעיתון "המליץ" מה שכתב אחד המשכילים, כי מקווים כי נהיה במשך הימים כמו בולגריא שהרימה ראשה משפל מצבה תחת הטורקים והינה ממלכה בין הממלכות. ובכה אבי, באמרו, וכי בשביל זה נשפך דמנו במשך 1800 שנים כדי להגיע למעלת בולגריא?" (תולדות הח"ח" עמוד ס"ח. נכתב ע"י בנו)

תומכי השילוב וחסידיו השוויון משתמשים רבות במציאות הנוראה שיהודים רבים הי"ד נהרגו במלחמותיה של המדינה.

השימוש נעשה במגוון צורות רגשיות, כאשר מול הכאב והשכול, מול הדם שנשפך, מול הצעירים שקיפדו את חייהם - קשה לעמוד. החוסן, זקיפות הקומה ההשקפתית והטיעונים הערכיים - עלולים להיחלש באופן אוטומטי מול מצב רגשי כזה.

ועלינו להבין היטב: עם כל הכאב והצער על אותם יהודים שמתו כאן בארץ במאבק על קיומה של המדינה - במאבק למען קיומו של העם היהודי - נהרגו מאות אלפים, מיליונים, לאורך הדורות!

כן, אותה תפילה הנאמרת בבתי הכנסיות ביום שבת קודש, תפילת 'אב הרחמים' - על מי היא נאמרת? מי הם אותם הקדושים ועבור איזו זהות הם מסרו את חייהם?

יהודים אלו נאבקו מול אויבים שניסו לשנות את העם היהודי, שבקשו להמיר אותו לאחר. הם עמדו מול כאלה אשר הציעו להם הצעה, והיא סורבה על ידם בתוקף, והסירוב היה כזה נחרץ - שהם אמרו 'כדאי למות בשביל זה!'. אותם אויבים, בדרך כלל, רצו רק דבר אחד - להחליף את הזהות. שנתיוון, שנתנצרו, שנכתבו על קרן השור.

אותם קדושים שבכל הדורות - נהרגו ונטבחו, נחנקו ונשרפו בדיוק על הערך העליון הזה שעליו אנחנו נאבקים: המשך קיומו של עם ישראל כעם ה'. "מנשרים קלו ומאירות גברו" עבור מה? - "לעשות רצון קונם וחפץ צורם".

והנה, דמם של הקדושים - זועק, אף שקולם אינו נשמע. כנסת ישראל, אשר הרוגה עליך, ונחשבת כצאן טבחה. כמו עומדת היא, ובשםם של הקדושים, מתוך שתיתת דמם של ההרוגים והטבוחים שבכל דור ודור, זועקת אלינו באלם קול: על זהותו של העם היהודי, היאבקו אף במחיר חייכם! כי עם שאינו יודע מהיכן בא, לא יוכל גם ללכת לשום מקום. אל יהי דמם נשפך לשוא!

איך אמר הכהן הגדול מראדין? וכי בשביל זה נשפך דמנו במשך 1800 שנים, כדי להגיע למעלת בולגריא?!

התנגשות הספינות - מדיבורים למעשים

בשעה שבא רה"מ הראשון אל מרן החזו"א, הוא שאל 'כיצד נוכל להסתדר ולחיות ביחד', והחזו"א השיב לו, יודעים כולנו, במשל הידוע מדברי הגמרא על שתי ספינות המבקשות לעבור, אחת טעונה ואחת שאינה טעונה, והמעבר צר - אין מקום לשתי הספינות, הדין הוא ש - "תידחה שאינה טעונה מפני טעונה". ואמר החזו"א "אנחנו, נושאים את משא התורה, משא העם, לכן צריכים האחרים לפנות לנו את הדרך".

נה, במשך 80 שנה עוד הצליחו שתי הספינות להסתדר, איכשהו. אך עכשיו הן הגיעו להתנגשות החזיתית: מיהו עם ישראל האמיתי? ושני המוסדות עומדים זה מול זה - הצבא מול הישיבות, כור היתיון הישראלי אל מול כור היתיון היהודי. כעת הסתיימו השיחות והדיבורים, והדברים הגיעו לידי מעשים. ההתנגשות בין הספינות, שאת דינה חרף החזו"א בפגישה ההיא - כבר כאן.

משמעות התקופה האחרונה

כן, בתקופה האחרונה נפל דבר בישראל. שלטונות המדינה, החליטו לשלוח יד בשייכות עצמן, והפכו את לומדי התורה לעבריינים. אבל מהי האמירה הניצבת מאחורי הפעולות הללו? הנה המונולוג המלא:

'התורה היא לא אירוע לאומי, היא לא חלק מהסיפור של האומה. אתה רוצה ללמוד תורה? בבקשה! איש לא יפריע לך, אבל עשה זאת בזמנך הפרטי, עשה זאת בתוך ביתך, בחדר משכבך. היכנס לשם ועשה את ענייניך הדתיים! כאן יש מדינה, פה ישנו צבא ובהם תקשור את זהותך!'.

המקום הזה שהקמנו, בכוחנו, והעם הזה - הוא לא 'יהודי' בהגדרתו. ההתאגדות המדינתית הזו היא אפילו לא 'בנין משותף', כשבכל קומה אמונות ותפיסות שונות.

מעל המקום הזה מתנופף דגל, הדגל הישראלי, והוא יהיה הדגל היחיד שיונף. חלק מהדיירים הצטופפו תחתיו ברצון כבר מההתחלה; חלק אחר הוכרח להיכנס תחתיו, וציית. נותרה עוד קבוצה אחת, עקשנית כפרד, לקבוצה הזו יש טיעון 'הזוי' - היא טוענת בתוקף, שהדגל האמיתי - הוא כלל לא הדגל הזה, שהדגל שלנו הוא המצאה. הם מדברים על איזה דגל ישן ומאובק שאנו אפילו לא יודעים מה משמעותו. את הקבוצה הזו הגיע הזמן להכניע, עכשיו, ולתמיד!

זוהי האמירה, עפרא לפומם. זוהי בדיק המשמעות של הכפפת היהדות החרדית ללאומיות הישראלית. תופסי התורה, נשמת העם היהודי? תמצית הווייתו אלפי שנים? הצחקתם אותם! 'אנחנו עמך בני בריתך, בני אברהם אוהבך שנשבעת לו בהר המוריה?' - מה זה בכלל?!

מול כל זה...

בשעה זו של התנגשות אדירים ומול אותה ספינה בלתי טעונה, מתייצבת לה ספינת היהדות במעבר הצר ובקול בוטח היא מכריזה: "תידחה שאינה טעונה מפני טעונה". הספינה הריקה היא זו שתפנה את הדרך! עם יהודי שהחל מאבינו אברהם ועבר דרך האבות הקדושים ושבטי קה, משה רבינו ויהושע, דוד המלך, וכל קדושי ישראל, הזקנים והנביאים, תנאים ואמוראים גאונים ראשונים ואחרונים. תורה שנמסרה לנו מהר סיני, ומאות אלפים של 'מלאכים' הדרים עם בני תמותה' שמסרו אותה מדור לדור עד ימינו אנו - כל אלה ניצבים הם באותה ספינה טעונה: כן, בהחלט! תידחה שאינה טעונה!

כל אחד מאיתנו, בני הציבור החרדי, בחור כאברך - הוא חייל של 'צו 8' במערכה הזו, על קיומו של העם היהודי, על שמירת הברית שלו עם אלוהיו. זוהי מערכה קיומית, גורלית מאין כמוה, וכל מליצה שתמצאו - תהיה קטנה יותר מגודלה האמיתי של המערכה.

ולמען האמת - גם אם קשה לעכל את גודל התפקיד שההשגחה העליונה הטילה עלינו, בני הדור הזה. אך עלינו להפנים זאת. שאנו נושאי התורה בכלל ישראל, נושאי ארון ברית ה'.

ככל שניטיב להבין את המציאות האמיתית, ככל שנעמיק לחוות את גודל תפקידנו - כך נעמוד באופן בוטח יותר. וכמו אז, כאשר עמד אותו רשע-עולם למולו של קדוש ישראל החזו"א, ובסופו של דבר פינה את הדרך. כך, יפנו גם יורשיו, מחזיקי הישראליות, את הדרך. ספינת היהדות תמשיך במסע הנצח. אין בכך כל ספק; אין אפשרות אחרת. ומהו תפקידנו בחיי הישוב כאן?

פשוט מאד. **אנו הזכות לקיומו של הישוב בארץ ישראל ; אנו הסיבה לקיומו. בלעדינו אין עם**

להילחם עליו, אין בשביל מה להילחם

מי שמופקד על המנוע של הרכב, אינו מתחרה כלל עם מי שמתחזק את השילדה, או את הריפוד המפואר, או את המזגנים... הוא מחזיק בלב של הרכב.

הוא הלב בעצמו.

אתה בחור הישיבה...

כן, אתה...! שמתמודד, שלפעמים לא מצליח, שחושב שכל הזכרים שנכתבו כאן נוגעים בעיקר לשיטיגעניסט שבחבורה, לא אליך שבקושי שורד את סדר א'...

אתה ששואל את עצמך 'מה לי ולכל המהומה הזו', שלפעמים יש לך גם שאלות, שלפעמים חושב 'אולי יש איזה צדק בדרישה שלהם'.

האם אתה קולט שיחד עם ההתמודדות שלך, וכלי להעלים אף כשלוך שחווית - הנך היצור הנבחר של הבריאה! שייך לקבוצה מצומצמת של אנשים הממלאים תפקיד כלל ישראלי בעולמו של הקב"ה? אם קראת את המאמר הזה, אם האזנת לדברים, אתה מן הסתם כבר מבין: אתה חייל מן המניין בחזית הזאת, הרבה יותר מכפי שאתה חושב. עצם היותך בין נושאי התורה, עצם התמודדותך - היא ניצחון הרבה יותר גדול מכל הכשלונות שהספקת להכיר!

איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק. זה הזמן לעמוד יחד, לצופף שורות, להישאר יחד נאמנים לתורת השם ולמצוותיו בכל הכוח.

ולכל אלו הנלחמים והמסיתים כנגדנו אנו עונים בלשונו הנביא שנאמר בזמן חזקיהו המלך "בזה לך לעגה לך בתולת בת ציון.. את מי חרפת וגידפת ועל מי הרימות קול ותישא מרום עיניך על קדוש ישראל".

ואליו ית' נפנה ונאמר בקול גדול:

הושע נא חבוקה ודבוקה בך, הושע נא טוענת עולך, הושע נא.

הזנים שנים ברחם

ויעלה ויבוא?". אין צורך בהמשך והסברים; הם ימצאו כבר מה לעשות, ובזריזות.

חיים, לצערו, היה עייף, עצבני ומזיע. לא היה לו את המרץ למתקפה מעודנת. במקום זאת הוא הגיב בפשטות: "אנחנו אווזים ב'תופס לבעל חוב'. ובאיזו פלוגה אתה משרת במילואים?".

"?????", הייתה תגובתו המעודנת להפליא של איש המזגנים - להלן יוסי (שם בדוי) - וחיים נאלץ להבהיר. "אתה לא בחור ישיבה, לא אברך, בהחלט לא 'תורת' אומנותי. מן הסתם הלכת לצבא, אני רק שואל באיזה גדוד. זה מסווג?".

יוסי טיפוס חכם בדרך כלל, אמון על הכלל ש"הלקוח תמיד צודק" ותפקידו של העובד להנהן, אבל מאחר שחיים אינו זה שמשלם את משכורתו, הרשה יוסי לעצמו להגיב בעדינות טיפוסית. "על מה אתה מדבר?" התעצבן יוסי, "אני לצבא? ככה אני נראה לך? אין לך בושה?".

חיים חש מעט חרטה על התהליך, אבל היה מאוחר

את השם (את התופעה כולם מכירים), הסובלים מתסביך המתמיד נתקפים בדחף בלתי נשלט "לרפן" על בחורי ישיבה אומללים. תמיד הם ישאלו אותך איפה אווזים בישיבה ומה בדיוק למדת היום בסדר א'. המהדרין ימשיכו וישאלו אם "רק עד שם הגעתם?"; המהדרין מן המהדרין יעלו זיכרונות מהישיבה, איך אז הם למדו ברצינות, לא כמו בחורי הישיבות של היום.

איש המזגנים לא היה "מהדר", בכל זאת איש פשוט, אבל למרר את חייו של חיים הוא הצליח. אחרי "מה למדת היום בסדר א'", "איפה בדיוק אתה אווז בסדר שלישי?", "למה אין לך חברותא משנה ברורה?" ו"איך זה שברבע לארבע אתה לא נמצא בסדר שני?" - כשל כוח הסבל, וחיים החליט להשיב מלחמה.

אני מגלה לכם כעת את המפתחות לחיים טובים, את הדרך המקובלת להתמודד עם אותם טרחנים. השיטה היא להחזיר להם באותו המטבע. "ובאיזה סוגיא אתם אווזים?" יפתח חיים. במקרה הבלתי סביר שהם עדיין עומדים שם, ניתן להמשיך: "ומה דעתכם באמת על הכנת קפה עם חלב סויה שחומם בכלי שני, ביום טוב שחל להיות בערב שבת, למי ששכח עירוב תבשילין

חיים היה גמור, סחוט, מרוט. מעולם הוא לא חשב למצוא את עצמו בכזה מצב.

תירגעו, ומה! לא תפסה אותו משטרה צבאית, לא פורסמה תמונה שלו אוכל ארטיק ברחוב, והוא בהחלט לא שובץ במיטת קומתיים בחדר של הצול"ם בקומה שלוש. פשוט, המזגן בחדר, אחרי חודשיים של פעולה רציפה, הלך לגן עדן של מזגנים (או לכל מקום אחר אליו הולכים מזגנים מתים). זה נורא, מזעזע, והתאריץ - כ"ג תמוז - הפך את המצב לאיום כל כך, שאין מספיק סופרלטיבים בשפה העברית כדי לתאר אותו. חיים לא ידע את נפשו.

לגודל הנס, ישיבת "נתיבות ישעיהו" ("נתיבת", כמו שמקובל בציבור) מחזיקה מנהל תחזוקה מתפקד; מהסוג שמכיר בעלי מקצוע, ולא מנסה לתקן לבד או ממליץ להחליף בטריות בשלט. קשריו החמים של חיים, שכבר חווה שנה או שנתיים בישיבה, לא הזיקו, ואיש המזגנים נחת בחדר עוד טרם תשעת הימים.

לא עבר רגע וחיים התחרט על ההזמנה. איש המזגנים התברר כסובל מ"תסביך המתמיד". למי שלא מכיר

חיים המהם כתגובה, ויוסי צחק. "כן, גם אני המהמתי ככה. לא הבנתי מה הוא נפל עליי, אבל תכלס' - לא מצאתי תשובה בקלות. לשמור מצוות? יש דתיים ששומרים יותר מצוות ממני. כובע וחליפה? מזמן אין לי מושג מה זה. אז אני לא חרדי? 'תקשיב לי טוב', רכן יוסי אל חיים, 'חרדי שונה מכולם בדבר אחד: חרדי חי סביב ריבונו של עולם. כל החיים שלו הם סביב אותה נקודה. לא משנה מה הדרגה הרוחנית שלו, כמה הוא נופל, איך הוא מתנהג - הכל סביב בורא עולם'.

"נראה לך מוגזם? ממש לא. מאז שאתה ילד, מה הסבירו לך? למה אתה אוכל? שיהיה לך כוח לעבודת הבורא. למה יוצאים לטיול? להתחזק לקראת ה'שטייגען' של הזמן. למה אמא עובדת? להחזיק בית של תורה. מה הדבר הכי חשוב בחיים? תורה, ותורה, ותורה. אתה מסתפר כי בן תורה לא יכול להיראות ככה; אתה קונה חליפה כי תלמיד חכם שיש רבב על בגדו... אתה ישן שיהיה לך כוח ללמוד. לומד כי ככה ה' רוצה. "זה לא רק סביב הגשמי, זה כל ההתנהגות שלך. למה לא לגנוב? 'לא תגנוב'. למה אדום? 'ונשמרתם'. למה לא לגנוב? 'לא תגנוב'. למה לא ללכלך את הרחוב? 'חילול ה', זו לא התנהגות של בן תורה'. כל מערכת החיים כפופה לקב"ה. כפופה להתנהגות הראויה ליהודי. זו המשמעות של להיות חרדי.

"גם אם אני לא מתמיד, גם אם אני חי בתוך המזגנים, וגם אם אני מרשה לעצמי חופשה בחו"ל עם הילדים, אנחנו כולנו מעריצים את מי שמצליח ללמוד כמו שצריך. אני נרדם על הסטנדרט בשיעור דף היומי, אבל אני תומך בכולל בקצת "מעשר" שלי. אני חי את הקב"ה בכל החיים שלי אם ארצה ואם לא, ככה מתנהלים החיים שלנו, השירים הכי פתוחים בציבור שלנו הם סביב הקב"ה. אין לנו אופציה אחרת.

"אבל יש מי שיש לו דרך שונה. אדם שיכול לשמור תורה ומצוות, לקיים הכל - אבל לא לחיות את אלוקים. הוא יחיה, ולצד זה יקיים את המצוות. הוא

**יוסי ושתיקה לא עובד ביחד.
תוך חצי דקה יוסי נשבר
והתחיל להמהם ניגון מוזר,
שילוב של 'מלאכי רחמים' ו'תדבר איתו'.
אחרי דקה נוספת החל יוסי לדבר:
"סליחה על העצבים,
פשוט הצבא נמצא אצלי במקום כואב.
קשה לי להיזכר בזה."**

"היו הרבה הבדלים ביני ובין החבר שלי, אבל ההבדל הגדול ביותר היה במוח. הוא היה גאון, ואני הייתי מתקין מזגנים בפוטנציה, אפילו לא מתקין אמיתי. כשנשורנו איבדנו את הדיחוי. יש כאלה שידעו להסתדר על קומבינות, אבל שני בוגרי 'מחסה' הם לא האנשים. היינו תקועים באמת. לא שהיינו מקולקלים או משהו, פשוט לא למדנו. זה לא שחלמנו להתגייס, לא ידענו מה לעשות.

"חבר שלי החליט ללכת על זה. הם הציעו לו הכל בצבא: יחידה טכנולוגית, סביבה חרדית, מקצוע מפרנס, פטור מדים, שכר של חייל בודד... כל מה שבחור צריך כדי להתקדם בחיים. לא הייתה לו אף סיבה לסרב. אני לעומת זאת, לא חכם כמוהו. המכתבים של הרבנים נגד הצבא הפחידו אותי. הלכתי לשאול את הרב שלי. מה שהוא אמר לי נשאר חרות אצלי בעצמות.

"ישבתי מולו ככה, כזה מרחק שאתה מולי. בכיתי לו: 'אני לא עשוי מחומר של מעצרים, בחיים לא התעסקתי עם משטרות וכאלה, לא מתאים לי הסרט הזה'. הרב הסתכל עליי ושאל שאלה אחת: 'תגיד לי? מה זה חרדי? יש הרי חסידים וליטאים ספרדים ואשכנזים, מודרנים ושמרנים, בחורי ישיבות ועובדים. מה המכנה המשותף של כולם שאין לאף מגזר אחר? מה מגדיר את השם חרדי? צבע הכיפה? זקן?'

מכדי לסגת. "אני לא מבין, מה התירוץ שלך לא לשרת? מילא אני, בחור ישיבה, 'תורה מגנא ומצלא', תלמידי חכמים 'לא בעי נטירותא', כל שורה - חטוף, כל סברה - מחבל. אבל אתה? לך לצבא, תרום את חלקך. איך הרב שך אמר? אתה רודף."

תדונו את חיים לכף זכות, הוא באמת היה עצבני. אבל עם כל הכבוד לכף, אי אפשר להאכיל את יוסי בכזה דבר ולצפות שהוא יסתום את הפה. "תקשיב טוב חתיכת חוצפן, ירה יוסי, "לא יודע מי אתה חושב שאתה, אבל פעם הבאה שאתה מדבר אלי ככה - אתה נשאר בלי מזגן עד החתונה, אם מישהי אי פעם תיקח אותך. אני לא איזה חבר שלך, ואת הגיפה שלך תשפוך על מישהו אחר. ברור?"

חיים היה מופתע מעט. הוא התכוון להטריל מעט, לעצבן, אבל להרגיש מתפרץ הוא לא ציפה. מה כל כך מרגיז במה שהוא שאל? זה לא שהוא שאל אותו אם יש לו סמארטפון ומה הוא בדיוק רואה שם. מה מציק ליוסי במילה 'צבא'? חיים לא העז להמשיך את הדיון, ויוסי המשיך לעבוד בשתיקה.

יוסי ושתיקה לא עובד ביחד. תוך חצי דקה יוסי נשבר והתחיל להמהם ניגון מוזר, שילוב של 'מלאכי רחמים' ו'תדבר איתו'. אחרי דקה נוספת החל יוסי לדבר: "סליחה על העצבים, פשוט הצבא נמצא אצלי במקום כואב. קשה לי להיזכר בזה."

חיים המתין, ויוסי המשיך: "לפני שנים עשרה שנה, כשכל הנושא הזה של הגיוס ובג"ץ עוד היה בחיתולים, אני כבר ישבתי בכלא. לא עשרים יום כמו המפונקים של היום; ישבתי מאה עשרים וארבע יום, כולל פסח באמצע. "הייתי בחור, איך לומר, לא השפיץ של עולם הישיבות. נסתפק בזה שלא למדתי ב'נתיבות', למעשה נשרתי בדיוק מ'מחסה' לשפנים" ('מחסה', כמו שקוראים לה בעולם הישיבות). זה קשה לנשור מ'מחסה', עד בלתי אפשרי הייתי אומר, אבל אני מיוחד. יחד עם עוד חבר נשרתי, חיפשתי את עצמי.

חיים שיש בהם / המשך

אולי יחשוב שהוא מעריך תלמידי חכמים, אבל הילדים שלו מלכתחילה ילמדו מקצוע. זה משהו אחר לגמרי לגמרי. ותכל'ס, מי שעובר צבא, זה מה שהוא. מעריך את התורה כשהיא מרחוק... לא בטוח שהצבא ייקח ממך את המצוות, זה קורה לרבים, לאו דווקא לכולם. את החרדי שאתה - הוא בטוח ייקח ממך. זה לא יישאר לך."

"הצבא לא ויתר בקלות. הכלא היה סיוט. בשונה מהיום, אף רב לא הגיע לבקר אותי בכלא. המשפחה שלי לא קיבלה משלוחים מפנקים, לא הדפיסו את התמונה שלי על כובע מצחייה צהוב, לא שילמו לי עורך דין. הייתי ל-ב-ד. יום ועוד יום, חודש אחרי חודש. אבל כמה שהצבא עקשן - אני עקשן יותר. אני נצר לתימני חטוף כנראה, אין לי הסבר אחר לעקשנות שלי. אחרי ארבעה חודשים הצבא נשבר ואני יצאתי. חבוט, מושפל, בלי סיכוי לשידוך, אבל גם בלי צבא."

"עברו הרבה מים בירדן. למדתי תיקון מזגנים, התחתנתי, נולדו לי ילדים, ואני עדיין בקשר עם החבר שלי מפעם. גם הוא עם כיפה שחורה, גם הוא התחתן, גם לו יש ילדים. ואין רגע שאני לא מודה לקב"ה על זה שלא התגייסתי. נשארו חברים הכי טובים, שנינו מרוויחים כסף טוב, שנינו לא הלכנו במסלול הרגיל. בהתחלה היינו נפגשים המון - המשפחות, הילדים הרגישו בני דודים, סעודות שבת ביחד, הכל. לאט לאט התחלנו להתרחק. זה כאב לי מאוד, אבל לא הייתי מסוגל לתת לילדים שלי לשחק עם הילדים שלו, במבט שטחי אנחנו דומים, אבל הפער ענק, והוא בכלל לא מבין את זה. הוא איש מרשים, מעניין, מוצלח, שנון אבל, לצערי, מנותק. אני, כמו עכשיו, הייתי איש נחמד, לא משהו מעבר, אבל מחובר. הוא מפטפט עם חברים שלו על דברים שאני מתחרט שהכרתי אי פעם; אני מדבר עם אנשים על איפה הם ואוחזים בתורה. הילדים שלו לומדים בממ"ח, רואים מה שמתחשק להם וחולמים על 'החיים הטובים' ושירות צבאי. הילדים שלי לומדים בחיידר וחולמים להתקבל ל'נתיבות'. אולי נראים קצת אחרת ממך, בכל זאת בית שונה, אבל זה ממש לא משמעותי בחיים שלהם. זו הסיבה שאני עושה לשיבה מחיר על התיקונים, קצת קשורים לא זיקוק.

"לכן נעלבתי כשחשבת שהלכתי לצבא, שלדעתך אני נראה כמוהם", סיים יוסי. "ללכת לצבא זה לשנות את הלב שלך, את הליכה שלך" - להפוך אותך לישראלי בן דת משה. הם לא לוקחים לך את המצוות - הם לוקחים לך את הזהות. ואני, חרדי הייתי וחרדי אשאר."

אתה חלק מ-89,380 בחורי ישיבה

כולנו יודעי שמר

נח התורה. נח הרבים. נח הציבור.

ישיבות המעונינות בהרצאה
בנושא המצב החוקי של בני הישיבות

עם הסברת יסודות עמדתם של גדולי ישראל ומענה על שאלות

יפנו למייל e025000110@gmail.com

או למזכירות האירגון בטלפון - 02-5000110 שולוחה 4

הרשמה וקבלת התראות ועדכונים בעת מעצר בשולוחה 9

02-5000-110

הסברה • הכוונה • ייעוץ משפטי

קיבלת צו?

אתה חלק מעולם הישיבות
ואתה יודע מה לעשות.

אם בכל זאת יש לך שאלה,
עודם ומינים כאן.

פנה למוקד 24 שעות ביממה